

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryáttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 17.

Mai számunk főbb közleményei:

- A koalíció bűne.
- A tolokodó gáztársulat.
- Cáfolatok özöne.
- A szeszgyáros zsarolója.
- A Habár-pör békés befejezése.
- Gyermekgyilkos tanítónő.
- Porra égett gözmalom.

Öt órás ülések.

Arad, január 16

Ma már öt órás, meghosszabbított idejű ülésén tárgyalta a képviselőház a bankjavaslatot, s még se tudhatja senki se, hogy meddig köti le a parlament munkaserejét az egyre tartalmatlanabbá laposodó bankvita. *Alapos és magas színvonalon* járó bankvitáról beszéltek, de a valóságban nem ez. Nem is lehetett volna olyan vitát képzelni, amely újabb világításba volna képes helyezni a közös bank vagy az önálló banknak akár bármely részletkérdését is. Ez már mind túlhaladott álláspont. Alig másfél év előtt a legkiválóbb szakemberek mondták el nyomós véleményüket a bankkérdésről. Ezeket mind lenyomatták, közzétették és mindezen emlékiratokból egy egész szakkönyvtár került ki a bankkérdésre nézve. Nincs tehát semmi új elmondani valója az ellenzéknek. Amit az egyes szónokok előadnak, azt már sokkal illetékesebb helyről, eredetiben olvastuk, vagy hallottuk.

De az ellenzéknek még a határozati javaslata sem új. Legfeljebb az benne az újság, hogy most teljesen érthetetlen. Hisz tudjuk, hogy az okozta a koalíciós kormány és a pártok koalíciójának összeomlását, mert tavaly januáriusban a Justh-csoport határozati javaslata nyerte el a képviselőház többségének szavazatát, mely javaslat szerint 911. január elsején kötelezővé tették az önálló bank felállítását. Miután ezen határozati javaslat végrehajtására a Wekerle-kormány nem vállalkozott, sőt maga a Kossuth-csoport ellene volt a fix terminusnak, melyet maga Kossuth Ferenc képtelenségnek mondott, ezen megbukott a kormány, két felekezetre szakadt a nagy függetlenségi párt. Most Földes Béla ezt a határozati javaslatot oly értelemben terjeszti a Ház döntése elé, hogy utasítatik a kormány, miként az önálló jegybank felállítása tárgyában 1910. január 28-án hozott képviselőházi határozat végrehajtása iránt intézkedjék, vagyis 1911. jan. 1-én állítsa fel az önálló bankot, a mely terminus már régen elmúlt, eltekintve attól, hogy a közös jegybank épen a kormány részéről, egyezményszerűleg 911. február 15-ig provizóriumot kapott működésére nézve. Ennélfogva a kormányt egyenesen fizikai és jogi lehetetlenségre utasítják. Annak még volna értelme, hogyha a határozati javaslat egy rövidebb vagy hosszabb, de a dolog ter-

mészetének megfelelő és feltétlenül szükséges határnápra kitűzné az önálló bank felállítására vonatkozó határozati javaslat végrehajtását. Amde ettől a fix-terminustól meghőkölt maga a Justh-párt, melynek ugylátszik erősen nyomja a lelkiismeretét a tavalyi fix-terminus, mely a függetlenségi és 48-as párt bukását okozta. Most tehát a fix-terminust óvatosan kerüli, ekként a Kossuth-párt támogatását is biztosította. Sőt megtörtént az a csuda, hogy a bankkérdés, mely a függetlenségi és 48-as pártot felrobbantotta, ugyanaz a bankkérdés és ugyanazon határozati javaslatra való hivatkozás, ime ismét összehozza a ketté szakadt pártot, egymással kibékítette, sőt talán a végleges egyesülés megnyitója is lett.

De épen ebben van a politikai hamisjáték. Joggal lehet kérdezni, hogy a Justh-párt miért hagyta ki most a fix-terminust? Hisz ha olyan szükséges az önálló bank felállítása és az eredeti terminus már rég letelt, úgy inkább egy újabb rövid határnapot kellene kitűzni, nem pedig egy általános sürgősségi indítvánnyal elütni a dolgot. A parlamenti praxisból tudjuk, hogy sürgősség lehet 5-6 év is. Hisz oly sürgős volt az általános választói jogi reform is, a melyre a koalíciós kormány vállalkozott és a sürgős reformból immár 5 év múlva sem lett semmi. De a kormány is csak 1917-ig, tehát hat évre óhajtja meghosszabbítani a

Nők a kaszárnnyában.

— Előadás az alkohol ellen. —

Nem szeretem a szónokoló misseket. Nekem nem rokonszenvesek. Akkor se, ha külföldiek, akkor se ha hazafiak. Mégis úgy történik néha, hogy a kötelesség, az emberszeretet, az élet azok sorába állít, akiknek működését idegenkedve nézi a lelkem. Félek a hűdeg-lelkű, pózoló nőtől. Irtózom azoktól, akik a lelkük nemességét programmos ünnepélyekre tartogatják csak. S ha az lejárt, visszaesnek a maguk kicsinyes világába.

De van egy érzés, mely a tiszta emberszeretet szolgálatában áll, amely összhangot ad az ember külső és belső világának, amely megszenteli, finommá, rokonszenvesé teszi a nő működését a nyilvánosságban.

A szeretet utja ez. Ezen elmehet a nő bérhová. Feljuthat a magasba a kiváltságosokhoz, leszállhat a mélybe a megvetettekhez: egyaránt értékes az élete.

Ez a szeretet lelket kíván és csöndességet. De gyakran maga a cél kívánja, hogy reklámmá váljék. Másképp nem lehet hirdetni az eszméket. En se harcolhattam másként az alkohol ellen.

Az alkoholizmus ellen küzdő országos bizottság szó itott fel erre engem. Igazán nem szoktam megretírálni a nehéz feladatoktól. Új ritmust adnak azok az ember lelkébe s szebb, mélyebb kultúra felé visznek.

A múlt évben a falvakban tartottam erkölcsnevelő tanításokat. Sok megfigyeléssel gazdagodtam és hálás voltam a miniszteri kirendeltségnek. A nép lelke éber, üde, furfangos, körmöntont, — de naiv. A céloim könnyű volt, meghallották a szavamat.

Az Országos Alkoholelles Bizottság nehezebb munkát bízott rám. Nem híveket, hanem ellenséget szerez magának az, aki az alkohol ellen küzd. Ne beszéljünk arról, hogy hol és hányszor találtam ellenkezésre. Beszéllek arról a kis eredményről, melyet elértem, és a melyet igen nagyra merek nevezni.

Egy erdélyi kaszárnnyában tartottam előadást a minap.

Szines, érdekes, különös világ a kaszárnnya, azoknak is, akik benne élnek, vagy éltek valamikor. Külön törvények uralkodnak ott, onnan nem igen repülnek ki a titkok, ott nem igen törődnek a civil világ küzdelmeivel, eszméivel. És engem katonai parádéval röpitettek ki a havas mezőn álló nagykaszárnnyába. Egész tisztikar gavalléros kalauzolása mellett léptem be a kaszárnnya iskolájába, ahol — uram bocsásd! — az őrmester ur harsány kiáltására olyan tisztelgésben részesültem, hogy már-már nem tudtam ki is vagyok.

Igazán új világ volt nekem. Az az érzés volt a lelkemnek, hogy a hallgatóim nem emberek. Gépek, vagy bábok, akiknek nem lehet szíve. Merevek, feszesek, szögletesek. Az a gyors, tobogó, ropogó ütemes zaj, ahogy leülnek, az a kimért, egyenes, fegyvelmezett, előírt

testtartás, azok a megmerevült arcvonások, az egy pontra szegezett tekintetek oly idegen-szerűen hatottak rám, hogy szerettem volna azokat a „katonai arcvonásokat” — ez egy külön típus — végigsimítani és megmagyarázni, hogy nem kell félniük. Ne legyenek most katonák, hanem emberek. Hiszen ez a fényes tisztikar és ezek az idegen tiszték, ezuttal nem tartoznak szemlét maguk fölött.

Igy is kezdettem. A merev, feszes arcvonások lassan-lassan megszélesedtek; a vonásokra visszautat a régi, az otthoni, az elhagyott fesztelenség; a kifejezés elernyedő nyugalma, a szemek rám bámuló nézése megmutatta nekem, hogy jó helyen járok e helyen a szeretet szavával. A durva zubbonyon túl utat talál a szívbe és ezeknél a katonáknál megmarad a szavaim emléke és az a ködös téli nap, amikor egy ismeretlen kisasszony az ők polgári lelkéhez szólott.

Hogy ez a fáradságom nem veszett kárba, hogy volt egy kis erkölcsi eredménye, azt abból is sejtem, hogy a vendégtiszték órnagya meghívott a maguk garnizonjába, hasonló előadásra.

Meleg szimpatiaival támogatták az eszmét, az alkohol ellen való küzdelmet. Külön elismeréssel szólok erről, mert megértették a dolog lelkét éppen ők, akiknek pedig életkora, hivatása, feladata más irányu. Nem tudom a katonai intéző körök másutt is felkarolják-e az anti-alkoholizmus eszméjét, vagy elzárkóznak előle.

közös jegybank szabadalmát, a 6 év letelte után pedig a szabadkéz politikáját biztosítja. Ekként egész felesleges a Justh-féle határozati javaslat fixterminus nélkül, mert a sürgősséget a gyakorlatban ki lehet huzni akár hat évig, a közérdek minden sérelme nélkül. Még mindig nem lesz késő az önálló bank felállítása 1917-ben sem.

A fix-terminus elejtése tehát a Justh-párt részéről az ő tavalyi nagy bűnének nyilvános bevallása és a Kossuth Ferenc pártíveinek kiengesztelése. De ez lehet a függetlenségi és 48-as párt belső családi, házi ügye, mikor ezt a választófalat kidobják a két felekezet közül, ámde ebből a célból éppen nincs szükség beható és alapos, pláne magasan álló hosszú bankvitára, ha csak nem abból a szempontból, hogy úgy a Justh-csoport, mint a Kossuth-párt az ország színe előtt megtagadják, megcáfolják tavalyi álláspontjukat.

Ez a bankvita ürügy csupán, hogy a függetlenségi és 48-as pártot ismét egy tető alá hozza, esetleg a tavalyi koalíciós kormánypárt helyébe a koalíciós ellenzékot megteremthesse. Erre nézve a hajlandóságot abban látják, hogy a Földes Béla által benyújtott határozati javaslatot néhányan aláírták a volt alkotmánypártiak és a néppártiak részéről is. Ezek az 67-es alapon álló politikusok azonban csak egyénileg és nem párthatározatból kifolyólag pártolják a határozati javaslatot. Így tehát attól még messze állunk, hogy a koalíciós ellenzék fel-támadjon hamvaiból. Marad tehát csupán a két függetlenségi és 48-as párt-törvény egyesülésének ürügye.

Ezért van a hosszú és semmi új-donságot nem produkáló bankvita, melyet már tavaly meguntunk, mert ez a bankkérdés még sem oly izgató kérdés, hogy a fölötti vitákat újból megkivánjuk. Ez a bankkérdés már szakértők, kormányok, pártok által

Nagyon hiszem azonban, hogy ehhez a szép elhatározáshoz poéta sziv kellett. A Kozma Ferenc őrnagy szíve. Bár ő eltávozott, szabadságon van, Délvidéken pihen, bár intelligens szép lelkű utódja s az egész tisztikar segítségemre jött a kivitelben: az engedélyt Kozma Ferenc adta rá. Az ő meleg poéta szíve nyitotta meg előttem a kaszárnya kapuit. Ugy-e kevesen tudják, ki ez a széplelkű őrnagy, Kozma Ferenc? akik nem tudják; megsugom: *Bárd Miklós*. Ez a gyönyörű szíve, pályakoszoruzott, országos-hírű költő: katona. Őrnagy. Ne sértse őt az én szavam. Meg kell mondanom azoknak, akik ismerik a munkáit, hogy Bárd Miklós a már kivesző félben levő, vagy ezután eljövendő, átfinomult írói typushoz tartozik, aki mindig egy távoli, ismeretlen olvasónak dolgozik, aki a lelke meleg intimitásait fél az ismerősök prédájául dobni, akik szétszedik a betűk lelkét, elűzik mély hangulatát, halk, finom illuzióit és lerángatják a költői álom szépségeit a maguk törpe világába, kicsinyes, furcsa körébe. En láttam, megéreztem a Bárd Miklós lelkét s bár nem az ő szavait ismétlem, de ismerem az érzéseit, mert ismerem az írói ty-pust, melyet képvisel. Ennek a typusnak válogatott magas kulturájú olvasó lelkét adjon az Isten, mert néha fájnak az íráskor annak, aki a lelkével írja. És ezek az igazságtalanságok és akik egy távollevő közönségnek írják és akik becsukják lelküket, a mikor vásári zajban, durva tülekedésben járnak.

Ádám Éva.

annyira el van csépelve, hogy ezek a reprizek éppen nem kívánatosak és nem is vonzanak, a mi abból is kitűnik, hogy a bankvita, úgy a képviselőház üléstermének, mint a karzatoknak kongó üressége mellett folydogál.

Teljesen indokolt volt tehát a képviselőház többségének az a kivételes intézkedése, amelylyel a parlamenti beszédek oklatan és szükség nélkül való tultengését szokták lecsapolni: az ülések meghosszabbítása. Nos, most alkalom van az „alapos” és „magas színvonalu” vitára anélkül, hogy az országot soká várakozttatnák azokra a jelentős reformokra, amelyek megalkotása a bankszabadalom meghosszabbítását, ennek törvényhozási elintézését föl fogja váltani.

A koalíció bűne.

— Kossuth Ferenc a kvófafelemelésről. —

A képviselőház ülése —

Távirati tudósítás.

Budapest, január 16.

Az unalmasan indult bankvita váratlanul érdekes mederbe terelődött. Hegedüs Loránt szóvá tette a koalíció gazdasági politikai baklövéseit. Ezt Kossuth Ferenc nem hagyhatta szó nélkül. A koalíció védelmének hálátlan szerepére vállalkozott és gyöngye érvekkal okolta meg, hogy miért emelte a koalíciós kormány a kvótát olyan hallatlan mértékben.

— A szebb jövő reményében tettük, — mondta — mert ígéretet kaptunk Ausztriától, hogy nagyobb nemzeti engedmény lesz ezért a jutalom.

A parlamentben némi derűt keltett az, hogy a koalíciós kormány ilyen egyszerűen beengedte magát csapni.

Az ülésről szóló részletes tudósításunk a következő:

Kabos Ferenc alelnök 10 óra után nyitja meg az ülést. Jegyzőkönyv hitelesítés után Hegedüs Loránt a pénzügyi bizottság jelentését terjeszti be néhány kérvénnyel.

Földes Béla személyes kérdésben válaszol Madarassy-Beck bárónak szombati beszédére. Beck báró — ugymond — a gyakorlat mellé úgy állította oda a tudományos elméletet, hogy a mérleg igazságtalanul a tudomány kárára billent. Konstatálja, hogy az állam problémáit mégis csak tudományos eszközökkel oldják meg. A paraszt kitűnő buzát termel, de fogalma sincs arról, hogyan kell megkötni a kereskedelmi szerződést. Hivatkozik Mecenzéfnék az osztrák-magyar bank volt vezértitkárának egy munkájára, melyben az író többször hivatkozik közgazdasági szaktekintélyekre. Bilinszky sem volt aktív bankár, hanem egyetemi tanár. A tudományos fejlődésre nagy szüksége van az országnak.

Polónyi Géza személyes kérdésben szólal fel, de elkalandozik más térre, azonban elnök nem engedi meg a széles polémiát, mire röviden befejezi beszédét.

A napirend szerint folytatták a

bankjavaslat

tárgyalását.

Gedeon Aladár (Kossuth-párti). Rövid beszédében kijelenti, hogy Magyarország agrár állam lévén, nem bírja el a nagyhatalmi állással járó terheket, ha nem tér át az iparra. Ipari fejlődést pedig az önálló vámterület és bank adhat csak. A javaslatot nem fogadja el.

Hegedüs Loránt (munkapárti). Beszéde elején konstatálja, hogy a jelen törvényjavaslat a koalíció kiegyezési politikájának egyenes következménye. A koalíciós kormány 1907. évben a kiegyezés megkötésekor kijelentette, hogy értékeinket jobban tudjuk elhelyezni. Szóló citálja Kossuth Ferenc kijelentéseit, mely szerint azt állította Kossuth, hogy Magyarország

anyagi megerősítése attól függ, hogy mily árfolyam mellett tudjuk értékeinket külföldön elhelyezni. De minthogy ez csak a közös bank fentartása mellett lehetséges, úgy a bank szabadalom meghosszabbítását meg kell szavazni.

Ezután támadja a koalíciós kormányzást és kijelenti, hogy rosszabb kiegyezést el sem lehet képzelni, mint amelyet a koalíció kötött. Hosszasan foglalkozik a valutarendezéssel. Hivatkozik Hegedüs Sándor felfogására, aki 18 évvel ezelőtt a pénzügyi bizottság előadója volt és felolvassa a naplóból Hegedüs előadói jelentésének azt a részét, mely a valuta fontosságáról szól. Bár sokan nincsenek már az élők között azok közül, akik 18 év előtt hirdették elveiket, de a mai generációt is ugyanazon törekvések hatják át, mint apáinkat. A javaslatot elfogadja. (Lelkes éljenzés és taps jobbról.)

Kossuth mentegetőzik.)

Kossuth Ferenc félre értett szavait igazítja helyre, kijelenti, hogy teljesen félremagyarázta Hegedüs az ő szavait. Magyarozza, hogy az előző kormány mért volt kénytelen a kvóta emelésbe belemenni. Megszerezte a koalíció a vámszerződést és az önálló magyar vámtarifát, mely olyan tételeket tartalmaz, mely védvámot képez Ausztriával szemben. A kormánypártnak, mely nem akarja az önálló vámterületet, nem fontos ez, de fontos ez nekünk függetlenségiünknek, akik az önálló vámterületet végecélnak tekintettük. A kvótát okkal és joggal egy szebb jövő reményében emeltük. El akarom mondani végre, — és magamra vállalom ennek egész felelősségét — hogy a legutolsó szakreferensi tanácskozáson Sieghardt, az osztrák miniszterelnök nevében azt a kijelentést tette és azt jegyzőkönyvbe is foglalta, hogy a kvóta felemelésével szemben nemcsak közjogi, hanem katonai kompenzációkra is számíthat a koalíció. (Nagy mozgás az egész Házban.)

Főkiáltások a jobboldalon: Szépen becsapták önöket!

Kossuth: Azt hiszem, ezek után végre az egész ország be fogja látni, hogy mi vezetett bennünket a kvóta felemelésében. (Gúnyos derűtségek a munkapárton.)

Az elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

(Szünet után)

Kelemen Samu Madarassy-Beck Gyula szombati beszédével polemizál, aki azt mondta egyebek közt, hogy a legszebb asszony se adhat többet, mint amije van. A kormány viselkedése azonban azt mutatja, hogy a férfiak közt akadnak olyanok is, akik többet adnak annál, amijök van. A javaslat védelmezői általában úgy beszélnek, mintha közös utasítás szabná meg a mondanivalójukat. Ezzel szemben szóló az okoskodás terén mindig számozatlan bérkocsiban szeret járni, egyébként ugysem engedheti meg magának ezt a luxust. Az előadó eldicsekedett azzal, hogy a közös bank nem emelte a kamatlatát akkor sem, amikor a többiek emelték, de elfeledte megmondani, hogy a bank nem szállította le a kamatlatát akkor se, mikor az angol és a német bank ezt megeselekedték.

A szónok fél háromkor szünetet kér és tíz perces szünet után folytatja beszédét. A készfizetések kérdésével foglalkozik. Nem lehet bohózatiró számára ennél kacagtatóbb téma. Beszéde végén határozati javaslatot terjeszt elő: Utasítsák a kormányt, hogy a bankszabadalom meghosszabbításával kapcsolatban törvényjavaslatot terjesszen elő a készfizetések felvételéről.

Az ülés három órakor ért véget.

VÁROS ES MEGYE.

Biróválasztás. Aradmegye több községében tartották meg ma a bíróválasztást. Világosan Faragó István főszolgabíró elnöklése mellett ment végbe a választás. A nép jelöltjei győztek. Megválasztották községi bírónak: Huj Demeter, törvénybíró: Csizmas Pétert, akik eddig is bírái voltak a községnek. Rendzavarás nem történt. — Gyorokon Baross Ferenc főszolgabíró vezette a választást, amely példán rendben ment végbe. Községi bírónak Dobra Györgyöt, törvénybíróként Buttár Tódort választották. — Kuviban községi bíró lett Szerb Toju, törvénybíró Szangeorgán Vaszilie.

A tolakodó gáztársulat.

— Ujabb kísérlet Arad rovására. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 16

Az aradi világitási és erőátviteli részvénytársaság most harmadszor kopogtat a törvényhatósági bizottságnál és ismételten kéri, hogy a közgyűlés járuljon hozzá a város és társaság között kötött szerződés átruházásához a Budapesten székelő központi Gáz- és Villamossági részvénytársaságra. Az aradi társaság ezzel megszűnnék és Budapestről igazgatnák, kezelnék az aradi műveket, melyek mint fiókintézet szereplnének. Vajda István dr. ma adta be a kérelmet tartalmazó beadványt.

Azt hisszük, hogy a törvényhatóságnak ma sincs oka másképp gondolkodnia a kérelemről, mint azt két ízben tette. Most sem lehet más sorsa a kérelemnek, minthogy napirendre tér felette a közgyűlés, vagy legjobb esetben elutasítja.

A társaság ma sem tud egyetlen elfogadható érvet csatába küldeni, amelyből csak egy parányi részben is meg lehetne állapítani, hogy a városnak vagy a nagyközönségnek egy fillérsnyi haszna lenne abból, hogy a gázgyárnak még olcsóbbá válik a termelése, mint eddig volt, ha a központi nagyban való vásárlás előnyeit is élvezi. Elhisszük, hogy az aradi részvénytársaságra nemcsak ajánlatos a központtal való egyesülés, hanem az erős pénznek feltétele. Azonban a város nem minden nap kerül abba a helyzetbe, hogy polgárainak olyan közszükségletének irányítására, mint a gáz befolyást gyakoroljon. Elég nagy hiba volt a városot évtizedekre kiszolgáltatni ennek a társaságnak, mely olyan árakat szabott a portékájáért, hogy most, mikor a közgyűlés szilárd elhatározásán a város megkároztatása nem sikerül, hajlandó Európa legmagasabb gázárából, a 32 fillérből hat fillért engedni és kijelenti, hogy ha a város az átruházást engedélyezi, akkor a világitási légszuszárát a magánfelek részére köbméterenként huszonhat fillére szállítja le. Először is ezt akkor is meg fogja tenni, ha nem olvadhat be forma szerint is a központba, ha a szerződését a város nem engedi átruházni. Megteszi, mert a villamos társaság konkurrenciája erre rákényszeríti. Másodszor pedig a központi kezelés és bevásárlás olyan helyzetbe hozza, hogy nem hat, hanem tizenhat fillérral is redukálhatja az árát, még mindig elég busás üzletet csinál. Harmadszor az ipari üzemekre szükséges gáz leszállításáról bőlesen hallgat a kérelmező.

De mindentől eltekintve, hogy szabadjon a közgyűlésnek még csak tárgyalnia is ezt a kérelmet, mikor maga előtt látja Budapest példáját, amelynek közgyűlése az idők folyamán tett koncessziók révén maga drágította meg a megváltás idejére a gázüzemet. De ez elkövetett hibán okulva végre észbe kapott és kimondta, hogy a főváros területén a főváros az ur. Megváltotta és maga kezeli. Hasznát fog hajtani a fővárosnak az érdekeltség ellenkező veszkialtásai ellenére is.

Aradváros is türelemmel várhatja az aradi gázgyár megváltási idejét. Ha az aradi részvénytársaság a maga erejéből nem tudja tovább folytatni az üzemet, lépjen a város elé és tegyen ajánlatot már most a megváltásra. Ha olyan rossz üzlet az, mint amilyennek festik, akkor iparkodjék tőle megszabadulni.

Az utolsó népszámlálás adatai szerint a város polgárai menekülnek innen, mert minden olyan drága, hogy itt megélni nem lehet. Most még csak az hiányzik, hogy a városi politika minden okossága abban oszucsosodjék ki, hogy azt a kevés jövedelmi forrást is elveszítse a város, melyet már sikerült megnyitnia.

Azt hisszük, mindenki tudja, mert már elégszer elmondottuk, hogy az átruházás következtében a város adót is vesz, mert az új adótörvény értelmében az adók 20 százaléka a főtelepen fizetendő. A társulat már több ízben kijelentette, hogy ezen 20 százalékat kártérítés címén lefizeti a város pénztárába. Ezt most megismétli.

Amint a felelet az átruházási kérelemre eme ígéret dacára az volt a múltban, hogy nem teljesíthető, ugyanaz lehet csak most is.

Cáfolatok özöne.

— A munkapárt ünnepe. —

Távirati tudósítás.

Arad, január 16

Az utóbbi napokban az ellenzék részéről annyi politikai kacsát bocsátottak szabadon, hogy valóságos hajtó vadászatot kellett rendezni a lepuffantásukra. Így tehát a politikai események rovata gazdag — negatív irányban. Valóban bámulatra méltó kitaratást tanusít az ellenzék még mindig az igazsággal ellenkező, levegőben lógó koholmányok gyártásában, amit az a körülmény tehet némileg érthetővé, hogy most már két párt egyesült a munkára.

A ma érkezett politikai táviratokat itt közöljük:

Lukács László Bécsben.

Budapestről jelentik: Félhivatalosan jelentik: Lukács László pénzügyminiszter, aki szombaton délután Bécsbe utazott, visszaérkezett Budapestre. A miniszter bécsi tartózkodása kizárólag magánügyekkel volt összefüggésben.

A képviselők fizetése.

Több fővárosi lap azt a hírt közölte, hogy a nemzeti munkapárt vezetősége tárgyalásokat folytat a többi párt vezetőivel a képviselők tiszteletdíjának felemelése érdekében. A munkapárt állítólag Perczel Dezső kezdeményezésére 14 ezer koronára akarja a képviselői honoráriumot felemelni. A félhivatalos Bud Tud. erre vonatkozólag ma a következőket jelenti:

„A képviselők tiszteletdíjának felemelése” cím alatt a Katholikus Tudósító nyomán megjelent közleményekkel szemben illetékes helyen arról értesülünk, hogy sem a nemzeti munkapárt, sem annak elnöke, Perczel Dezső, a képviselői tiszteletdíj felemelése érdekében tárgyalásokat senkivel nem kezdeményezett, se nem folytatott. A közölt hír tehát elejétől végig valótlan.

Ugyancsak megcáfolják félhivatalosan azt a hírt is, hogy Perczel Dezső tárgyalna a párhelyiségek dolgában és szorgalmazná, hogy a Ház párhelyiségeket tartson.

A bankjavaslat ötödik szakasza.

Az ellenzék köréből eredő hiradás szerint a kormány részéről indirekt utón próbálkozás történt arra nézve, hogy az ellenzék abba hagyná-e a bankvitát, ha a kormány a legjobban támadott ötödik szakaszt, amely tudvalevőleg indirekt klotürt foglal magában, el ejtené.

E híresztelések valóságáról és lényegéről úgy a kormányparti, mint az ellenzéki vezetők emberek a következő nyilatkozatot tették:

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök a következőket mondotta: *En nem tudok az ötödik szakasz tervbe vett módosításáról.* Meglehet, hogy a lapok, amelyek erről irtak — megcsinálják a módosítást, de *mi nem.*

Lukács László pénzügyminiszter a folyosón a következőket mondta: A lapok hírei az ötödik szakasról: *kombinációk.* Én tegnap csak magánügyekben voltam Bécsben s Mayerrel, az osztrák pénzügyminiszterrel nem is beszéltem.

Justh Gyula: Én is hallottam a híreket az ötödik szakasz módosításáról. Velem e tekintetben nem tárgyalt senki, *én nem tárgyaltam senkivel.*

Wickenburg Márk gróf a bankjavaslat előadója a következőket mondta:

— Nem tudok róla, hogy az ötödik szakasz megváltoztatása iránt valamely lépés történt volna, sőt arról sem tudok, hogy ez irányban megbeszélések folytak volna. Az én véleményem szerint Bécsben hamar hozzájárulnának a szakasz elejtéséhez, mert ezt odaát is magyar érdekek tartják.

Polónyi Géza: Belátták, hogy ez a szakasz milyen képtelenség. Minálunk keresztül tudnák vinni, mert a jelenlegi többség mindent megszavaz, hanem az osztrák kormánynak van keletlenlensége a szakasszal, mert nem tudják elfogadtatni. Most itt a kormány — ezt tudva — úgy akar a kérdéssel operálni, hogy ezt a módosítást koncesszióknak tünteti fel. Különben a vita során lesz erről még sok szó.

A bankvita szónokai.

Budapestről jelentik: A bankvitában e héten a nevesebb politikusok közül Mezőssy Béla, Décsy Zoltán, Polónyi Géza, Justh Gyula és Bánffy Dezső báró vesznek részt. Azonkívül valószínűleg Lukács László is felszólal és reflektál az eddigi beszédekre.

A bankjavaslatokhoz — mint Budapestről jelentik — holnap Jankovics Béla, pénteken Hantos Elemér dr. szólal fel, Lukács László pénzügyminiszterelnök pedig valószínűleg szombaton mond beszédet.

A losonei mandátum.

Budapestről jelentik: Hazai Samu honvédelmi miniszter a munkapárt helyiségében fogadta a losonei választókerület küldöttségét, a mely felajánlotta neki a mandátumot. A miniszter azt felelte, hogy mivel Rohonyi Gyula a kerület megválasztott képviselője még nem köszönt le a mandátumról, most nem nyilatkozhat, de kijelenti, hogy amennyiben annak idején a kerület bizalma feléje fordul, készséggel elvállalja a kerület képviselőjét.

Andrássy-párt?

Budapestről jelentik: Napok óta híresztelik, hogy Andrássy Gyula gróf párthivei politikai klubot alakítanak, sőt azt is megírták, hogy már párthelyiséget is béreltek.

Az Andrássy-csoport egyik vezető tagja a készülő pártalakulásáról a következőket mondotta:

— Való igaz, hogy mi pártonkívüli képviselők azzal a tervvel foglalkozunk, hogy önálló klubot alakítsunk, azonban erre nézve még végleges elhatározásunk nincs. Még azt sem tudjuk, megcsináljuk-e a klubot, arról meg egyáltalán nincs szó, hogy már helyiséget is béreltünk volna. Még nincs helyiségünk és talán nem is lesz. Célunk az, hogy nekünk is legyen helyiségünk, a hol egymást megtalálhassunk. Azonban mivel *semmiféle politikai ideánk nincs*, tehát úgy tervezzük a klubot, hogy abba minden tisztességes uri ember beléphet, tekintet nélkül arra, hogy mi a politikai meggyőződése.

Az első évforduló.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt körében holnap ünnepi vacsora lesz, amelyen a Khuen gróf miniszterelnökké történt kinevezésének első évfordulóját fogják ünnepelni. Ünnepelni fogják a vacsorán Madarassy-Beck Gyula bárót és Hegedüs Lorántot is a parlamentben mondott magas nivóju beszédekért.

Zselénszky gróf a husdrágaságról.

Budapestről jelentik: A főrendiház egyesült pénzügyi, közgazdasági és közlekedési bizottsága ma tárgyalta a szerb kereskedelmi szerződést. Az első szónok Zselénszky Róbert gróf volt, aki a husdrágaságról beszélt és tagadta, hogy jelenleg husdrágaság volna. Ezelőtt három évvel jóval drágább volt a hus és akkor senkise zudult úgy fel ellene, mint ma. Az e

téren hangoztatott panaszok tulzottak és arra vezethetők vissza, hogy Argentina piacot keres huskivitele számára, Matlekovics Károly és Chorin Ferenc szóltak még hozzá a javaslat-hoz, amelyet Hieronymi miniszter válasza után a bizottság elfogadott.

A delegációk ülésel.

Budapestről jelentik: A delegációs ülések mint már jelentettük, január 24-én kezdődnek, míg az albizottságok január 30-án kezdik meg munkálkodásukat. Ezen a napon terjeszti elő Aerenthal báró az osztrák albizottságokban a külügyi költségvetési javaslatot.

A Habár-pörbékés befejezése

— *Bocsánatkérés. — Miért követte meg Wekerlét, Kossuthot és Sztérényit?* —

Távirati tudósítás.

Arad, január 16.

A koalíciós sajtópörök utolsójának tárgyalását, amelyben azonban nem egy, de három volt miniszter: gróf *Andrássy Gyula*, gróf *Apponyi Albert* és *Darányi Ignác* szerepel sértettként, mára tüzték ki.

Napok óta beszéltek, hogy ezt a pört békésen fogják elintézni, amennyiben *Habár Mihály* szerkesztő, a vádlott, bocsánatot kér s erre az exminiszterek elállnak a vádtól. Ez a várakozás meglátszott valamennyi érdekelten, hallgatóság meg alig is volt.

Apponyi, Andrássy, Darányi a bíróságon.

A kegyelmes urak, akiknek a pörben szerep jutott, pontosan jelentek meg. Már néhány perccel 9 óra előtt megjöttek ketten: gróf *Apponyi Albert* és gróf *Andrássy Gyula* s nemsokára utánuk *Darányi Ignác*. Az utóbbival egyszerre érkezett gróf *Hadik János*, a volt belügyi államtitkár, aki tanu a pörben. És jelentkeznek nemsokára *Mezőssy Béla*, *Molnár Viktor* volt államtitkárok és a többi tanu.

A közvád képviselője, *Hodászy Antal* kir. ügyész, oszondesen beszélget dr. *Gál Jenő* védővel, valószínűleg a kötendő békés kiegyenlítés módosatairól. Bizonyára meg is fogalmazták már *Habár Mihály* bocsánatkérő nyilatkozatát. Egyelőre azonban erről nem esik szó.

A tárgyalás.

Baloghy György elnök pontban 9 órakor lép be a terembe és bírótársaival együtt helyet foglal. Csönget és bevonulnak a felek, elsőnek *Apponyi Albert* gróf.

— Merre? — szól a gróf, ki a teremben nem ismeri e járást.

Egy újságíró igazítja utba, mire fölsiet az emelvényre és *Andrássy*, meg *Darányi* követik. Mind a hárman a kir. ügyész és a védő közt foglalnak helyet.

Az elnök felolvassa a beidézett esküdtek névsorát és megalakítja az esküdtszékét. Miután az esküdtek letették az esküt, jelenti, hogy a mai tárgyalást a kir. ügyészség három vádiratára tüzték ki. A „*Wekerle-kormány panamai*” című röpirat egy része, melynek *Emberkereskedés* volt a fölírása, *Andrássy Gyula* gróftól sértette. A második panaszt *Apponyi Albert* gróf nevében emelte az ügyészség a „*Népszínház megvásárlása*” című fejezet miatt. Végül *Darányi Ignác* sérelmére elkövetett rágalmozásról van szó a harmadik vádiratban, mely „*Az auraniai perjelség üzlete*” című cikkkel foglalkozik.

Elnök: Most pedig lépjen elő a vádlott.

Habár Mihály: Parancsoljon.

— Ön ismeri a vádat; bűnsnek érzi magát?

— Nem.

— Miért nem?

— Méltóztassék megengedni, hogy fölolvassak egy nyilatkozatot.

— Tessék!

Bűnbánás. . .

Habár Mihály: Mielőtt a tárgyalás elkezdnék, nyilatkozatot kívánok tenni. A megelőző két sajtópörben történt kettős elítéltésem arra kényszerített, hogy magambaszállva, a legnagyobb lelkiismeretességgel megfontoljam mindama perek bizonyítási anyagát, mind pedig a jelen perben felhalmozott adatokat. Kiegészítettem azt a magam külön adatgyűjtésével és mindezek alapján arra a meggyőződésre jutottam, hogy én a korábbi megdöntetlen hírlapi közlemények és a nálunk — fájdalom — annyira szokásos gyanúsítások által megtevesztve, nagy igazságtalanságokat követtem el, amikor érdemes államférfiakat teljesen valótlannak fölsimert rágalmozó állításokkal illetttem és egészen alaptalan becsületsértéseket követtem el ellenük. Mélyen sajnálom, hogy ezekre magam tapasztalatlanságomban elragadtattam.

Ugyanezért tekintet nélkül kiszabott, vagy várt büntetésemre, önként indítatva érzem magam, hogy a *Wekerle-Kossuth-kormány* panamai című röpiratomnak minden tarthatatlan rágalmozó, vagy sértő állítását egész terjedelmében megilletődve visszavonjam és bocsánatot kérjek mindazoktól, a méltán közbeesülésben álló államférfiaktól, a kiket emez iratomban méltatlanul megsértettem.

Bocsánatot kérek tehát *Wekerle Sándor* volt miniszterelnök urtól, *Kossuth Ferenc* volt miniszter és *Sztérényi József* volt államtitkár uraktól, valamint a jelenlevő *Andrássy Gyula* gróf, *Apponyi Albert* gróf és *Darányi Ignác* volt miniszter uraktól. De bocsánatot kérek a közvéleménytől is, hogy ezekkel a vádakkal megtévedésemben így megzavartam.

Ismétlem, hogy büntető felelősségemre való minden tekintet nélkül, önként és őszinte sajnálkozással kérem bocsánatukat és kérem önöket, méltóztassanak ezt a kijelentésemet magukra nézve teljes elégtételnek elfogadni és segítsenek ezzel eloszlatni azt az árnyékot is, amelyet szerencsétlen röpiratom hazánk tekintélyére vetett.

Vádelejtés.

Baloghy elnök: Kérem a sértett urakat nyilatkozzanak.

Andrássy gróf: Én elállok minden további tárgyalástól.

Apponyi gróf: Elállok a vádtól.

Darányi: A vádtól szintén elállok.

Csak ennyit mondtak, de annál hosszabban beszélt utánuk *Hodászy Antal* dr. kir. ügyész. Kifejtette, hogy maga az ítélet, melyet a bíróság kihirdetni fog, formai elégtételt nem fog ugyan magában foglalni, de azért a panaszosok emelt fővel távozhatnak, a nemzet becsülésében — ha lehet — még magasabbra kerülnek, mint eddig voltak. A törvénynek és közérdeknek is elég tétetvén, abban a reményben, hogy hasonló gyalázkodás magyar államférfiakat és a magyar közéletet többé érni nem fogja: a vádat visszavonja.

Szólni akart még a védő is, de az elnök nem engedte, arra hivatkozva, hogy vádelejtés után a védelemnek nincs már joga a nyilatkozáshoz.

— Nincs más hátra — fejezte be *Baloghy* elnök — mint kihirdetem az ítéletet: A bíróság vádelejtés következtében az eljárást megszünteti.

Ezzel a koalíciós pörök végkép lekerültek a napirendről.

Habár nyilatkozata.

A tárgyalás után *Habár Mihály* a következő nyilatkozat közzétételére kérte föl a lapokat:

A törvényszéken ma elhangzott nyilatkozat elolvasása után minden értelmes ember előtt az a kérdés merül föl, miért kért a vádlott bocsánatot *Wekerle*, *Kossuth* és *Sztérényi* uraktól, holott ezek a bíróságtól kaptak már erkölcsi bizonyítványt. Hogy miért követtem meg a mai pör három tiszteletreméltó panaszosát, akiket röpiratomban nem is gyanúsítottam és becsületeiket nem sértettem, csak kormányzati tevékenységüket bíráltam erős hangon, azt mindenki megérti, de hogy miért járultam hozzá az üzletes miniszterek gazdálkodásának igazolásához, az minden fertőzetlen elméjű ember előtt rejtelem, amelyet kötelességem megvilágítani.

Nem vádoltam *Andrássy* és *Apponyi* gróftól és *Darányi* Ignácot, tárgyalást kezdtem tehát az iránt, hogy nekik illő módon elégtételt adjak és az ügy békés uton elintézhető legyen. És kaptam egy nyilatkozatot, azt, amelyet a tárgyaláson fölolvastam és amelyhez hozzáfűzték, hogy: ultimátum. Megkérdeztem, miért kövessem meg a *Wekerle-Sztérényi-társaságot*, amelylyel szemben teljes erővel bizonyítani akartam és a bíróság minden erőszakossága ellenére, részben bizonyítottam is. És miért őket elsősorban és csak utánuk azokat, akiknek személye minden gyanun fölüll áll? És miért kérjek bocsánatot az ország közvéleményétől, amely elemi erővel söpörte el az egész koalíciós társaságot? A válasz: ultimátum! És miért említsem a külföldet, amely éppen a múlt héten mutatta meg, hogy micsoda különbséget lát a mai és a koalíciós Magyarország között?... Ultimátum, ultimátum!

Kétségtelen volt előttem ezek után, hogy *Sztérényi* urak kikönyörögték maguknak azt a kegyet, hogy még egyszer belekapaszkodhassanak *Andrássy* és *Apponyi* gróf kabátjába és velük jelenve meg a fórumon: ezeknek az uraknak a tisztelt nevével és tekintélyével fedezhessék be csunya gazdálkodásukat... És most már valóban „megilletődve” kellett megfontolnom: odaálljak-e a bíróság elé és kitegyem-e magamat annak, hogy esetleg *Andrássy* és *Apponyi* gróf tekintélyének hatása alatt bűnsnek mondjanak ki és a *Baloghy* ur kvótakulcsa szerint kapjak még nyolc hónapot, vagy megfordítva: kitegyem-e ezeket a minden gyanun felül álló urakat, akiket nem vádoltam és nem sértettem, annak a képtelen komikumnak, hogy fölmentsenek velük szemben, amikor a *Wekerle-Sztérényi* társasággal szemben elítéltek. Nem mehettem bele ebbe a komédiába és ezért hagytam, hogy belekapaszkodva intakt államférfiakba: *Sztérényiék* átuszhassanak a megbecsülés partjára, ahová a maguk erejétől és az ő multjoktól soha nem jutottak volna.

Habár Mihály.

Apponyi a volt minisztertársaiért.

Apponyi Albert gróf ma este a *Habár-ügyre* vonatkozólag a következő nyilatkozatot tette közzé:

A *Habár Mihály* által ma közzétett utólagos nyilatkozat következtében az igazságtól indítatva érzem magam annak kijelentésére, hogy *Habár Mihály* bocsánatkérő szándékáról jogi megbízottam *Kenedi Géza* dr. által értesülve, senki véleményét nem kérve rögtön kijelenttem, hogy ezt az elégtételt csak úgy fogadhatom el, ha az a ma jelen volt *Andrássy* és *Darányi* kívül *Wekerle*, *Kossuth* és *Sztérényi*re is kiterjesztetik. Nem mintha az utóbbiaknak arra az esküdtbíróság ítélete után is szükségük lett volna, hanem hogy a velük való szolidaritásnak és annak adjak kifejezést, hogy a bocsánatkérés őket is ép úgy megilleti, mint engem. Ez az egyszerű igazság. Egyébiránt ha sejtettem volna, hogy a bíróság előtt előterjesztett nyilatkozatot ilyen kommentárral iparkodik meggyengíteni, semmi szin alatt nem bocsájkoztam volna annak elfogadásába.

Porrá égett gőzmalom.

Nyolcszázhatvanöt ezer korona tüzkár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 16.

Temesvármegye egy iparvállalatát pusztította el szombatról vasárnapra virradó éjjel a tűz. A csapás Dettai községet sújtja, amelynek virágzó üzleti életének egyik jelentős faktorát tette tönkre a tegnapi tűz. Az alig egy esztendeje épült Hungária-malom a föld színéig leégett, teljesen elpusztult, óriási károkat okozva a tulajdonosoknak, a Buchmann-testvéreknek. A tüzről a *Temesvári Hírlap* a következőket jelenti:

A dettai Hungária-gőzmalom hét waggon örlőképességgel körülbelül ezeltől másfél esztendővel épült Dettán, közvetlenül a vasút mellett. Tulajdonosa eleinte Buchmann Alajos volt, aki a négyemeletes malmot csak azért építhette a vasúthoz ily közel, mert a vasúttal szemben az esetleges tüzkárokért már eleve is szavatosságot vállalt. A malom üzemét három-négy hónap előtt zavarta egy kisebb tűz, mely azonban nem okozott nagyobb károkat, miután sikerült hamarosan elfojtani. Jelenleg a malom tulajdonosai Buchmann Alajos fiai.

Szombaton este hét órakor beszüntették a malomban a munkát és az iparvállalat munkahelyiségei elcsendesedtek. Este féltíz óra tájban a község lakosságát félrevert harangok kongása és lövések zaja ijesztette fel. A négyemeletes malomépület ablakaiból lángok csaptak ki. Hogy hol keletkezett a tűz, azt a tüzvizsgálat lesz hivatva megállapítani. Tény, hogy a tűz oly rohamosan terjedt, szinte pillanatok alatt fogva át hatalmas léngkarjaival az épületet, hogy mentéséről szó sem lehetett. Némileg hozzájárult a baj növeléséhez az is, hogy szombaton este két tanemulatság is volt Dettán és a tüzoltók egy része ezeken volt elfoglalva. Mire csak az oltáshoz hozzáfoghatlak volna a dettai tüzoltók Jäger József főparancsnok és Bächler Mihály alparancsnok vezetése alatt, a lángok már végigtörték az összes emeleteken, úgy, hogy magát a malomépületet át kellett engedni sorsának és inkább a környéken fekvő házak megmentésére fordították figyelmüket. A tűz rohamosan terjedt és az emberek csaknem tehetetlenül állottak a pusztító elemmel szemben.

Közben a gépházba is bekapott a tűz. Derék, önfeláldozó emberek saját életük kockázatásával rohantak be és kinyitották a gőzt a kazánból, nehogy egy esetleges robbanás még fokozza a katasztrófát. Egy ilyen robbanás veszélyének a nagyságát Hirsch Nándor dettai gőzmalomtulajdonos fogta fel először, aki *frakkban, béli öltözékben, amint a bálból a tűzhöz érkezett, berohant a gépházba és kiengedte a kazánból a gőzt.* A malomhoz hozzáépített raktár nagymennyiségű gabonával és liszttel szintén elpusztult. Ez a raktár még mindig ég és a tűz valószínűleg még két-három napig fog tartani. A másik raktárt, melyben harminc kocsis liszt és nyolc kocsis korpa volt, sikerült nehéz és fáradságos munka után megmenteni. A dettai vasúti állomás raktára és szivattyúháza, mely a malom közelében van, az éj folyamán *tizenötötör kigyulladt egymásután a nagy távolságra repülő szikráktól, de a raktár és szivattyúház tetejét őrző embereknek sikerült újra, meg újra elfojtani a tüzet.* A vasútnak tehát nem esett kára.

Annál nagyobb a kár a malom leégése révén, amelynek udvarán negyven waggon tüzifa volt felhalmozva. A kárt 5-600,000 koronára becsülik. Ez az összeg természetesen megtérül — ha nem is teljesen — a biztosítás révén, melynél a *Generali* biztosító-intézet van érdekelve, ahol a malom négyszázezer koronára van biztosítva. Érdekes a Buchmann testvérek üzleti élelmessége, hogy a malmot külföldi minta szerint tűz esetére elmaradt haszonra is biztosították. A malomnál alkalmazott munkásoknak a tulajdonosok felmondtak, kifizették őket és ezek a három másik dettai gőzmalomban fognak alkalmazást nyerni. A tűz helyét állandóan tüzoltók őrzik. A tüzvizsgálatot ma délelőtt tíz órakor tartották meg. A bizottság

tagjai voltak: Lillin Ignác jegyző, Dévai Bálint első aljegyző és Szivi Ede bíró.

A tüzvizsgálat azonban nem hozott határozott eredményt. Megállapították, hogy a kár körülbelül 865,000 korona. A tűz okát a legszorgosabb kutatás dacára sem lehetett megállapítani s csak annyi derült ki, hogy a tűz a malom második emeleti koptatójában keletkezett. Délutáni jelentés szerint a tűz még mindig ég s valószínűleg két-három napig eltart még, mert a tűz keletkezésekor vagy negyven waggon liszt és korpa volt felhalmozva a malomban. Holnap a *Generali* biztosító-társaság társaság kárbecslője megy Dettára, hogy a kárt megállapítsák.

Miniszteri vizsgálat Hunyadmegyében.

— A petrozsényi szolgabírói hivatalból —

Távirati tudósítás.

Arad, január 16.

A belügyminiszter Hosszay Bálint dr. osztálytanácsos vezetésével öttagú bizottságot küldött Hunyadmegyébe, hogy az ottani állapotokat megvizsgálja.

A belügyminiszteri bizottság január 4-én vonult be a megye székhelyére, Dévára és még ma is ott működik. Az eddigi vizsgálat három tisztviselőre volt feltétlenül kompromittáló. Tóth Elemér főkapitányra, B. Szabó István kórházi gondnokra és Huszár kórházi ellenőrre. Mind a hármat felfüggesztették állásuktól és mindhárom ellen fegyelmi eljárást indítottak. A tárgyilagosság okából meg kell jegyeznünk, hogy a rendőrkapitány a munkapártnak volt lelkes híve.

A felfüggesztések nagy konsternációt keltek a megyei tisztviselők körében. A vizsgáló-bizottság, elmegy a megyébe is, ahol különösen *Petrozsényben* és vidékén, valamint Szászvároson van nagy szükség tisztosításra.

A petrozsényi főszolgabírói hivatal.

A járás főszolgabírája Janza Vazul. Jó módú, anyagilag független ember, korrekt tisztviselő, a kit mindenki szeret. Sokat tett a bányaváros felvirágoztatása érdekében. Az ő tulajdona a Janza-telep, melyet egy patak választ el a város belső részétől. A főbíró saját pénzéből 34 ezer koronás vasbeton hidat emelt a patak fölé és lakhatóvá tette a telepet. A telep ma 600 ezer koronánál is többet ér.

A főszolgabíró legfontosabb és talán egyedüli pontos tisztviselője hivatalának. A szolgabíró urak: Tribusz Aladár és Barna Gábor a rendtelenség mintaképei. Együtt mulatnak, együtt kártyáznak és együtt nem járnak be hivatalukba. A hivatalos órát hetenkint csak egyszer tartják be, sokszor pedig *hetekig nem is mutatkoznak a hivatalban.* Ők ketten a kihágási referensek, de a kihágási tárgyalásokat helyettük egy jogvégzettség nélküli díjnok látja el. *Hét esztendőn belül 120 akta évült el, mert nem tüztek ki tárgyalást.* A főszolgabíró, aki békés, nyugalmat szerető ember, végre is szóbelileg, majd később írásban szólította fel a tisztviselőit, hogy pontosan járjanak hivatalukba. De a szolgabírák füttyöltek az erélytelen főbíró intézkedésére, aki végre is jelentést tett Pogány István alispánnak.

Az alispán *félretette a jelentést, nem indított fegyelmi eljárást, de most, hogy a belügyminiszteri bizottság megérkezett Dévára, a bizottság szigorú utasítására az alispán végre kiküldötte Petrozsénybe Gyulai Lajos főjegyzőt, egy közigazgatási gyakornok kíséretében, hogy vizsgálja meg a szolgabírói hivatalt.* Szerdán és csütörtökön volt a vizsgálat és a vizsgálatról szóló jelentésben névszerint fel vannak sorolva a szolgabírói hivatal mulasztásai.

A vulkáni basa.

A petrozsényi járáshoz tartozó *Vulkán* községben Ulk József a rendőrbiztos. Ez a rendőrbiztos hihetetlenül basáskodik a [bányatelep kereskedő és bányász lakosaival. Egy ízben lefoglaltatta a vulkáni kereskedőknek érkezett sóborszeszszállítmányt arra való hivatkozással, hogy egy 1873-ban kelt miniszteri rendelet szerint ez az esszencia mérge. A kereskedők hiába tiltakoztak a törvénytelen elkobzás ellen, a rendőrbiztos így válaszolt:

— *Ha még egy szót szól, letartóztatom.*

Igy bánt el Riegenwürtz Lipót és Feuerwerk Izsák szatócsokkal is. A petrozsényi szolgabírói határozat nélkül teljesen önkényesen *letartóztatott nyolc embert.* Egy embert azért tartott fogva öt napig, mert elkövetett olyan kihágást, amiért Budapesten öt koronára ítélték volna. Egy alkalommal erőszakkal kidobatta az egyik vendéglőből az összes vendégeket, mert így tetszett neki. Mászor azonban hasonló próbálkozás miatt öt verték el a bányamérnökök.

Szinte hihetetlen, hogy Ulk a letartóztatott emberektől fogda-dijakat szedett. Naponként 30 fillért. Hogy milyen címen, azt csak ő tudná megmondani, mert sem a vármegyei, sem a községi szabályrendelet fogda-díjat nem ismer.

A karametri

Meg kell emlékezni a vulkáni Prokop-szálloda hetes számu szobájáról. Itt naponta a legbizalmasabb kártyajátékok folynak a rendőrbiztos ur legszemélyesebb jelenlétében, ferbli, makaó, sőt egy hunyadmegyei specialitás: a *karametri*, mely valamennyinél bizalmasabb. Jegyző, kereskedő, mézárós, rendőrbiztos kártyáznak itt hajnalig és akárhányszor harmincezer korona hever a kártyaasztalon. Ellenben mikor egyik szomszédteremben egy artistaklub tagjai játszottak néhány koronában, akkor a rendőrbiztos ur lefoglaltatta a bankot.

Erőszakoskodásaiban, törvénytelenéseiben társa Könyü Károly szakaszvezető, a ki a petrozsényi rendőrségnél szolgált mint közrendőr, a míg el nem csapták. Ekkor Ulk maga mellé vette, mint a kit ő kiválóan használhat.

Érthető ezek után, hogy rendkívül sok panasz érkezett Ulk ellen. A főszolgabíró mind-egyedül nem járt el ellene és csak most, hogy a belügyminiszterium vizsgálatot rendelt el, állapotott meg a főszolgabíró a rendőrbiztossal abban, hogy önként lemond hivataláról.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi sakk-kör közgyűlése. Az aradi Sakk-kör vasárnap délután tartotta közgyűlését a Központi-kávéház külön termében. A szokásos évi jelentések felolvasása és a felmentvények megadása után a közgyűlés elhatározta, hogy a kör tagjai február havában Temesvárra rándulnak át, hogy ott a temesvári kör tagjaival mérkőzzenek. Azután megejtették a tisztújítást, amelynek eredménye a következő: elnök: Tabakovits Emil, ügyv. alelnök: Schléssinger Farkas, titkár: Török Aladár, ügyész: Priegl István dr., jegyzők: Fuchs Albert dr. és Schuster Károly, pénztáros: Berta Béla, háznagy: Nádler Lajos, ellenőr: Kardos Dezső. Választmányi tagok: Ábrahám Simon, Bokor Alajos, Engel Gyula, Jakabffy István, Bruckner Sándor, Kedica Róbert, Klein Márton, Moskovitz József, Murády Almos, Vajda István dr., póttagok: Horák Nándor, Székely Salamon, Vaszilion Péter, Virág Kálmán.

(*) A máriaradnai „Magyar Dalaregylet” január 22-én d. e. 10 órakor a Tüzoltó-egylet helyiségében rendes közgyűlést tart.

(*) Az aradi fotoklub választmánya szerdán este 8 órakor a Központi kávéházban értekezletet tart az országos kiállításra vonatkozólag. Az elnökség, tekintettel a tárgy fontosságára, a választmányi tagok okvetlen megjelenését kéri ezuton.

(*) A máriaradnai önkéntes tűzoltó egyesület e hó 15-én tartotta évi rendes közgyűlését, melyen több fontos ügyet intézett el. A megüresedett alparancsnoki állásra Labuda Jánost választotta meg. Elhatározták, hogy február 4-én tánemulatságot rendeznek.

(*) A Aradi Iparosifjak Önképző Egyesülete szombaton este 8 órakor évi közgyűlést tart a „Jópásztor”-hoz címzett vendéglő külön helyiségében. A közgyűlésre ezuton is meghívja a tagokat az elnökség.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Balkáni hercegnő, operett. A) bérlet.
Szerda: Cigányszerelem, operett. B) bérlet.
Csütörtök: Bohémek, opera. C) bérlet.
Péntek: Sárga liliom, szimf. Bemutató-előadás. A) bérlet.
Szombat: Sárga liliom, szimf. B) bérlet.
Vasárnap: Sárga liliom, szimf. C) bérlet.

* Herczeg Ferenc a tea-zsuron. Arad társadalmi és szellemi életében egy igen jelentős dátum január 22-ike, amennyiben egy irodalmi nivón álló elit-délutánnak minden kellemességét, varázsát foglalja magában. Az aradi jótékony nőegylet rendezősége időről-időre szinte versenyre kél önönmagával abban, hogy mint lehetne valami újabb, esemény számba menő s emellett artisztikus irodalmi-gourmandériát fel-szolgálni a párolgó, illatos tea mellé. A január 22-én tartandó zsurra talán a legszerencsésebb ötletet találták meg, amikor Herczeg Ferencet, a legkiválóbb magyar írók egyikét nyerték meg arra, hogy a nőegyleti tea-zsur közönségének szellemi kincsesládájából juttasson. A rendezőség ez uton értesíti a közönséget, hogy a tánctermet hangversenyteremmé alakítja át s kéri a közönséget, hogy jóval öt óra előtt foglalják el helyeiket, mert Herczeg Ferenc felolvasása előtt bezárják az ajtókat.

* Országos színházi műsor. A vidék nagyobb színházainak e heti műsora a következő: Kolozsvár: (A téli színházban) A nagyasszony. Boccaccio. Aranyvirág. Coriolanus. Lalla Rouckh. Constantin abbé (Ujházy Edével.) A halhatatlan lump. — A nyári színházban: Ujházy-est lesz. — Temesvár: Karenin Anna. A hegyek alján. A muzsikusz leány. Taifun (kétszer.) Tévedt nő. — Debrecen: Karenin Anna. Cigányszerelem. Testőr. Leányvásár. Izrael. Nagymama. Kuruc fufang. — Nagyvárad: Trenck báró. Cigányszerelem. Luxemburg grófja. Taifun. Tolvaj (Bihari Ákossal.) Bizánc (Bihari Ákossal.) Cigányszerelem. — Szeged: Virágfakadás és Meguntam Margitot (kétszer.) Carmen. A testőr. Ripp. A szent liget (kétszer.) A cigánybáró. — Miskolc: Balkáni Hercegnő. Erdészleány. Karenin Anna (kétszer.) Herczegkisasszony (háromszor.) — Szabadka: Barrikád. Cigányszerelem. Bajusz. Taifun. Karenin Anna. Halhatatlan lump. — Békéscsaba: A falrossza. Az ördög. Édes öregem. Testőr. Fiu vagy leány. Vasgyáros. Kis lord. Erdészleány. — Győr: Elvált asszony. Testőr (háromszor.) János vitéz. Taifun.

* Góthék a Vigszínházban. Góth Sándor és a felesége Kertész Ella nemsokára bucsut mondanak a Magyar Színháznak és visszatérnek a hűtlenül elhagyott otthonukhoz, a Vigszínházba. Erre a lépésre Góthékat az készítette, hogy majdnem teljes bizonyossággal elvesztették volna a Vigszínház által ellenük megindított kártérítési pert, amely tetemes pönálé, mintegy százezer korona megfizetésére kötelezte volna

őket. Barátságos egyezkedés indult meg közöttük, amely eredményre is vezetett. Néhány napon belül meg fog történni a visszatérés. Ez annyira perfekt, hogy Góth már tanulja is Nagy Endre darabjának „A zseni”-nek címszerését.

* Biró Lajos az aradi premiéren. A sárga liliom szerzője ma arról értesítette a színigazgatót, hogy darabjának pénteki bemutatója feltétlenül Aradra jön. A szintársulat tagjai serényen készülnek a darabra. A főszerepeket Harmath Józsa, Keszler Ede, Beregi Sándor és Delli fogják játszani.

* A színigazgatóné nem válik. A kisvárosi közönség ugylátszik mindenütt egyforma: az Alföldön, a délvidéken, vagy a felvidéken ugyanolyan metodus szerint hemperegti meg a pletyka sárában azokat, akikre a véletlen révén sor kerül. Egy miskolci lapban megjelent nyilttéri nyilatkozat mögött ilyen pletykaáradat hőmpölygését lehet sejtetni. Az aradi közönség régi jóismeréséről, Palágyi Lajos miskolci színigazgatóról és feleségéről, Menszáros Margitról van szó, aki az ő kisvárosi történetét a következő nyilttéri nyilatkozatban mondja el:

„Miután tudtamra jött, hogy érdekelt alakok azt hisztelik, hogy halálos beteg vagyok s hogy az uramtól válni készülök, szükségesnek tartom tudatni minden ösmerős és jóakarómmal, (mert van ilyen is), hogy hál'Istennek nem vagyok, de nem is voltam olyan nagy beteg, mint azt valaki óhajtotta volna. Az uramtól pedig válni oszem ágában sincs, mert kurám befejezése után legközelebb visszatérek Miskolcra. Addig is üdvözlő ismerősöket, Budapest, Liget-szanatórium, 1911. január 14. Palágyi Lajosné.

* Növendékek hangversenye. Sikerült művészestélyt rendeztek vasárnap este a Fehér Kereszt nagytermében Szalay Aranka ének- és zenetanárnő növendékei. A táncestély hangversenynyel kezdődött, amely fényes bizonyága annak, hogy Szalay Aranka milyen nagy művészi tökéletességgel oktatja növendékeit, s lelkiismeretes zenei nevelésben részesíti őket. A szereplő növendékek mindegyike igen szép eredményt mutatott fel, amelyek Szalay Aranka nagy agilitását és képességeit bizonyítják. A hangversenyen mint vendégek Kell József dr., Kell Rezső és Goldzicher Pál működtek közre, művészi játékkal emelve a hangverseny nagy sikerét. A hangverseny programja a következő volt: 1. Raff Nefeletj, énekelték Balla Hajni, Iritz Mancsi, Schwarz Rika, Gérich Ilus. 2. Chopin Nocturnó, zongorán játszotta Sztankovits Bokica. 3. Mozart Symphonie Concert „Andante”, zongorán kísérte Kell József dr. Kell Rezső, Oggolder Pálma. 4. Wagner Tannhauser zongorán játszotta Halász Lili. 5. Tosti Ninon Dankó, Cserdesen, énekelték Stankovits Bokica. 6. Gounod-Raff Juliette keringő, zongorán játszotta Frick Mili. 7. Hegedűszóló, játszotta Kell József dr., zongorán kísérte Halász Lili. Grieg Solweig dal Loeve, A lantos Tom, énekelték Szücs Jolán. 9. Litloff Szövő dal, zongorán Iritz Mancsi. 10. Haydn „Prestó” Trió zongorán kísérte Kell Rezső, Goldzicher Pál. 11. Liszt Rigoletto Paraphrase, zongorán Szántó Manó. 12. Titó Mattei: Non tornó, Kuliffay: Pásztorfiu, énekelték Oggolder Pálma. 13. Ketterer L'Argentin, Rózsa Dezső. 14. Bohm Ulanen Attaue, Lázár Vali és Szilágyi Béla. A növendékek mindegyike igen szép haladásról tett tanúságot, kitünt azonban közülük Sztankovics Bokica, Oggolder Pálma, Szücs Jolánka, Rózsa Dezső, Frick Mili és Halász Lili, akik igazi művészettel játszották zongorán nehéz hangversenydarabjaikat.

* Balkáni hercegnő. Holnap este Paul Rubens kedves zenéjü operettje, a Balkáni hercegnő kerül színre.

* Culp Julia Aradon. A kedden, e hónap 17-én este 8 órakor tartandó nagyszabású hangverseny bájos szereplője. Culp Julia ma este már megérkezett Aradra kíséretével együtt. A Fehér Kereszt-ben tartandó koncerten Kayser tanár fogja zongorán kísérni. A Minorita-palotában levő Weisz Leó cég kéri a közönséget, hogy az előre látható tulzsufoltságra való tekintettel már fél nyolckor jelenjenek meg s az álló helyek utolsó néhány jegyét a nap folyamán váltsák meg. A rendező cég figyelme folytán a hölgyeknek külön ruhatár áll rendelkezésre. 6951

* Bohémek. Puccini mesterműve, a Bohémek nagy előkészületek után fog csütörtök este az aradi színpadon színre kerülni. A főszerepeket Ferrari és Wlassák Vilma adják. Ezen kívül valamennyi főbb szerepnek új személyesítője lesz. A bohém négyes szereplői Ferrarin kívül Ladiszlay, Cseh és Herold lesznek. Felép még Polgár és Vass.

* Tamás bácsi kunyhója. Eseményszámba menő előadás élvezetében részesíti kedden az Uránia színház a közönséget. A világ egyik legbravurosabban megkonstruált mozgófényképét, melynek előállításához a tömegek óriási aparátusát, a természet legmegfelelőbb helyeit kereste ki a legnagyobb amerikai kinematograf színház. Ezt a képet, a mely Harriet Beecher-Stowe világhírű regénye után készült, a legtekélyesebb jelenetében mutatja be az Uránia színház. Ez a kép nagyszerű jelenetekben mutatja be a mult idők egyik borzalmas embetelenségét, a rabszolgakereskedést, mikor az embervásár portékái, a szerencsétlen négerék semmivel sem részesültek különb bánásban, mint az állatok, melyek legalább lelkileg nem szenvedtek. A hatalmas film 840 méter hosszú, lejátszása teljes órát vesz igénybe. Az Uránia-színház direkté Amerikából hozatta meg a nagyszerű attrakciót, és a rendkívüli kiadások indokoltá teszik a felemelt helyárakat. A most bemutatóra kerülő képről Horovitz Gusztáv kollegánk az Uránia igazgatója vonzó stílusban ismertetést irt és azt csinos füzetben minden látogató megkapja. 175

* A londoni anarchista-ostrom. Az Uránia-színház az országban elsőnek szerezte meg a londoni szenzációról készült mozgófényképet. Az eseményszámba menő látványosságot a Tamás bácsi kunyhója című képpel egyidejűleg mutatja be az Uránia. 175

* A londoni anarkisták harca az Apollóhan. A londoni anarkisták és a katonaság izgalmas harcáról készült mozgófényképfelvételek bemutatását holnap, kedden kezdi meg az aradi Apolló-színház, amelynek igazgatósága csak nagy anyagi áldozatok árán tudta megszerezni a felette érdekes képet. A felvételeket természetután, a helyszínén csinálták s így a kép hűen visszaadja a huszadik század egyik legremesebb történetének minden fázisát érdekesítő izgalmaival együtt közvetlenül magunk előtt látjuk azt az elszánt arcot, amely az anarkisták és az elfogatásukra kivezényelt nagyszámú rendőrség és katonaság között lefolyt s amelynek a hat elszánt anarkista s számos rendőr és katona lett az áldozata. Idegizgató az a jelenet, mikor a katonaság ostromot intéz az anarkisták háza ellen, ahonnan a támadásokat golyózáporral viszonzózzák. Ez a halálküzdelem mint a képen is látható, azzal végződik, hogy a hatalmas épületből egyszerre lángoszlopok csapnak föl. A vörös lángnyelvek jelentik az elszánt anarkisták küzdelmének feladását, mert mint a vizsgálat során kiderült, magukra gyújtották a házat, hogy ne kerülhessenek élve a rendőrség kezei közé. Ez a tervük sikerült is, mert mire a tűzoltóság lokalizálta a tüzet s a katonaság behatolhatott az épületbe, mind a hatukat szénné találták meg. A vizsgálat során kiderült az is, hogy az elégett anarkisták a rettegett Angol koporsósövetség tagjai voltak. Az Apolló-színház, mint fentebb is említettük, a természet után készült eredeti felvételeket mutatja be s nem színpadi utánzatokról készült mozgóképeket. Erre a körülményre különösen felhívjuk a közönség figyelmét. 177.

Eltört tisztikard.

— **Hadnagy az özvegye ellen. —** **Katonai botrány Szatmáron. —**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad január 16.

Szatmár város közönségét nagy izgatottságban tartja egy katonatiszt kávéházi botránya, amelynek előreláthatóan sokkal komolyabb következménye lesz, mint általában a katonatiszti kard-afféreknek. Ezt különösen két körülmény sejteti. A botránynak egyik szenvedő hőse ugyanis szintén katonatiszt, — még pedig az affért rendezőnél jóval magasabb rangú, azután meg azért sem lehet holmi rövid lejáratu szobáristom az ára ennek a botránynak, mert a hüvelyéből kirepült tisztikar nem ontott civil vért, hanem éppen civil-emberek törték széjjel.

A botrányt **Augusztin Ernő**, a szatmári 12. honvédegyalozezred hadnagya rendezte. Augusztin na délután ittás fővel bement a **Viktória-kávéházba**, ahol kiabálva pezsgőt követelt. Még mielőtt a pezsgőt odahozták volna neki, áttepedett a szomszéd asztalhoz, ahol egy közös hadseregbeli **őrnagy** ült. Az őrnagy halkán figyelmeztette a hadnagyot, hogy viselkedjék csöndesen, vagy menjen haza, de Augusztin feleselni kezdett:

— *Itt nincs felsőbbiség! En is olyan ur vagyok, mint az őrnagy ur!*

A kávéházban levő katonatisztek, hogy megakadályozzák a további botrányt, közbeléptek, kivezették a hadnagyot a kávéházból és haza kísérték a lakására.

Rövid idő múlva ismét megjelent Augusztin a kávéházban és leült **Veszélovszky Géza** mérnök mellé, akit sértegetni kezdett. A mérnöknek segítségére siettek a pincérek és közrefogták a hadnagyot. Augusztin erre kardot rántott, hogy szétüssön a pincérek között, azonban pórul járt. **A pincérek kicsavarták a kezéből a kardot és darabokra törték.** A botránynak az egyik katonatiszt telefon-jelentésére előérkezett szuronyos őrség vetett véget, amely bekísérte Augusztin hadnagyot a kaszárnyába. Az ezred parancsnoksága szigorú vizsgálatot indított az ügyben.

MULATSÁGOK.

(=) **Elhalasztották a soborsini bálát.** Megirtuk, hogy e hónap 22-ére nagyobb arányu estélyt tervez a soborsini Vörös-Kereszt elnöksége. Mint Soborsinból jelentik, az e hónap 22-re tervezett bál elmarad. A bál idejét csak későbbben fogja meghatározni a Vörös Kereszt elnöksége. A határozatot annak idején közölni fogjuk.

(=) **Vadászbál.** Szombaton este Ujaradon a Martin-féle vendéglőben kitünően sikerült vadászbál rendeztek a környék szenvedélyes nimródja. A bálon megjelentek a környék előkelő családjai közül számosan. Az akkor Aradon tartózkodó **Pallavicini Alfréd** őrnagy is átment s gyönyörködve szemlélte a vadászok mulatságát, amelyen megjelent többek között **Szakáts** pénzügyi titkár, a vadásztársaság elnöke, **Hruszák** pénzügyi igazgató, **Schreiber** Róbert pénzügyi tanácsos, **Szentpéteri** és **Kuzma Döme** pénzügyi titkárok, **Netter** takerékpártári igazgató s még számosan. A pompás sikerű mulatságot az ujarad-kisszentmiklósi vadásztársaság rendezte, s azon a 33. gyalozezred zenekara szolgáltatta a zenét. A megjelent hölgyek névsorát következőleg á'litotta össze a rendezőség:

Gramling Alajosné (Borossobes), Baumgartnerné, Solymos Vilmosné, Theisz Miklósné, Palágyi Ferenccné, Weil Károlyné, Michelbach Károlyné, Dolga Miklósné, Markovics Györgyné, Prefort Jánosné, Sz. Kováts Sándorné, Kalmár Árpádné, Schreiber Róbertné, Német Sándorné, Wollmann Emilné, Rolko Kálmáné, Vander Venne

Ferenccné, Kirsch Józsefné, Haus Jánosné, Gémesy Béláné, Nagy Györgyné, Binder Mihályné, Koritsch Vilmosné, Janniczky Jánosné, Menrath Józsefné, Kler Ferenccné, Borlodán Györgyné, Mirovitz Györgyné, Elekes Gáspárné, Kuhn Antalné, Riffler Pálné, Kustján Lajosné, Scheirich Károlyné. Baumgartner Mariska, Brunensenkel név., Markovits Mariska, Eichert Ilonka, Wranni Anuska, Matolesi Nelli, Rolko nővérek, Kler Mártha, Schramm nővérek, Sztranzky Mici, Krigleder Iduska, Kirsch Hermin Mariska, Jachim nővérek, Wander Vonne Lujza, Binder Ottilia, Meher Mariska, Reiter Katica, Dettari Boriska, Bernhardt Berta, Rebb Paula, Gémesy Margit, Gémesy Katica, Zeréner Bettike, Barth nővérek, Menrath Ilonka, Horth nővérek.

A szeszgyáros zsarolója

(A Polónyi—Lengyel pör kulisszái mögöl.)

Távirati tudósítás.

Arad, január 16.

Érdekes büntetőügy kerül tárgyalásra a napokban a budapesti büntető törvényszéken. Egy előkelő gyáros feljelentésére zsarolás vétsége miatt folyik az eljárás egyik volt alkalmazottja ellen, aki éveken át diszkrét szerepet töltött be a gyáros mellett és titkainak birtokában nagyobb összegű pénzt zsarolt ki tőle. Egy ideig a gyáros fizetett is, de mikor a dolognak nem akart vége szakadni, feljelentést tett.

Az ügy előzményei a következők:

Gschwindt György dr. üllői-uti szeszgyáros néhány héttel ezelőtt zsarolás vétsége miatt feljelentést tett **Siebenlist Sándor** ügynök ellen. Az ügynök 15 évig állott szoros összeköttetésben a milliomos gyárossal, akinél a házi detektív szerepét játszotta. Diszkrét nyomozásokat teljesített, a gyáros levelezését végezte, eljárt összes ügyeiben, úgy hogy minden dolgát, minden titkát jobban tudta, mint Gschwindt maga. Az ügynök nem kapott fix fizetést; Gschwindt időről-időre kisebb-nagyobb kölcsönökkel támogatta, amiket Siebenlist soha meg nem adott, de a szeszgyáros nem is kérte. Így éltek egymással sokáig békességben és kölcsönösen megelégedve. Ugylátszik azonban a „kölcsön”-ös megelégedés csak egyoldalú volt és Siebenlist többre értékelte szolgálatait, mint amennyivel a gyáros jutalmazta. Ebből nézeteltérés támadt és Gschwindt egy év előtt kiadta a titkárnak utját.

Siebenlist ekkor bucsulevelet intézett gazdájához. Elpanaszolta, hogy nem érdemelte meg ezt a méltatlan bánásmódot, ő, aki életének minden percét a szeszgyárosnak szentelte. A levél fináléjaképpen 14.000 koronás számlát nyújtott be. Gschwindt eleinte nem mutatott hajlandóságot a fizetésre, mikor azonban Siebenlist célzásokat tett egyes diszkrétebb ügyekre, tizezer koronát adott neki azzal a kikötéssel, hogy elutazik Magyarországból és nem jön többé haza. Siebenlist ezt megígérte, de nem valami nagy karakter, mert pár hónap múlva, mikor a pénze elfogyott, újabb levelet intézett a főnökéhez. A házi detektív elég vakmerő volt azt állítani, hogy Gschwindt az ő szorult helyzetét használta ki a csekély összegű végkielégítésre, amelyet kénytelen volt elfogadni, nehogy csődöt kérjenek ellene. Azzal fenyegetőzött, hogy 8400 korona erejéig pert fog indítani ellene.

Gschwindt a botrány kikerülése végett újabb tizezer koronát adott Siebenlistnek, de ez se volt elég. A vállalkozó szellemű ember, miután Abbáziában egy penzió szerencsésen elveszítette a pénzét, visszajött Budapestre és újból megkezdte hadjáratát. Családi és egyéb titkok szellőztetésével fenyegetőzött.

— „Jól tudom — írta egyik levelében, hogy ön a **Polónyi—Lengyel-pörben** hamis

vallomást tett, mert Polónyi 300 aláírást gyűjtött, hogy a szeszgyár kitelepítését az érdekeltség is óhajtja.”

Gschwindt végül is megunt a folytonos zsarolást és feljelentést adott be Siebenlist ellen, akit a lefolytatott vizsgálat után a vádtanács vád alá helyezett. A főtárgyalást e hó 23-án fogják megtartani.

Gyermekgyilkos tanítónő.

— **Letartóztatott nevelőnő. —**

Távirati tudósítás.

Arad, január 16.

Két napon át foglalkozott a nagyvárad rendőrség egy rendkívül rejtélyes bűnügygyel. Névtelen feljelentés adta tudtúl, hogy **Prokopp Amália** breslaui származású nevelőnő egynapos csesemőjét bűnös módon elpusztították. Két napi kutatás után megállapították, hogy a gyermeket nem az anya, hanem **Máthé Lászlóné** okleveles tanítónő ölte meg. A rendőrség anynyira kétségtelennek látta a bűncselekményt, hogy a két nőt tegnap letartóztatta.

Prokopp Amália nemrég jött Nagyváradra. Egy uri háznál kapott alkalmazást. Ismeretséget kötött — saját vallomása szerint — egy katonatiszttel. Az ismeretség szerelemmé fejlődött s csakhamar mutatkoztak a szerelmi liaison következményei. **Prokopp Amáliának** lehetetlen volt a helyén megmaradnia. Lakást keresett tehát s így jutott el **Máthé Lászlónéhoz**, aki a kolozsvári-utca 88. szám alatt lakik s nyugalmazott tanítónő. Máthéék nemrég jöttek Nagyváradra Szilágymegyéből. A férjnek hivatala volt itt s nem igen ért reá, hogy a felesége dolgaival törődjék.

A házbeli két héttel ezelőtt kezdtek sutogni, hogy a nevelőnőnek gyermeke született, de az apróságot eddig nem látta senki. Lassan-lassan azután kitudták, hogy az újszülött csesemőt bűnös uton ölték meg. Így történhetett, hogy a rendőrség néhány nappal ezelőtt névtelen levelet kapott, amelyben az állott, hogy **Prokopp Amáliának** gyermeke született, de az anya a gyermeket megölte.

A névtelen levél nyomán indult meg a vizsgálat, esőndben és titokban nyomozott a rendőrség s amikor az adatok teljes súlyjal nehezédtek az anyára, tegnap este félhat órakor **Prokopp Amáliát** felvitték a rendőrségre. A szerencsétlen leány tagadta, hogy ő a gyermeket meggyilkolta.

— **Elő fogjuk keresni a gyermekhullát** — mondták neki.

A nevelőnő erre nagyon megijedt. Bevallotta, hogy bűnös szerelmének gyümölcsét elakarta hajítani. A gyermek azonban élve született. Neki nem kellett. Ha apja nincs, minék a magzat. A szülésnél ott volt **Máthé Lászlóné** és egy leány, a kit nem ismert. Mikor látták, hogy a gyermek él, **Máthé Lászlóné** betette a csöppséget egy laborba, leöntötte hideg vízzel és azután kivitte az udvar egyik félreeső helyére.

A vallomás teljesen új fordulatot adott a nyomozásnak. Most már nem **Prokopp Amália** gyermekgyilkosságáról, hanem **Máthé Lászlóné** szándékos emberöléséről volt szó. Kihallgatták azt a nőt is, a ki a szülésnél jelen volt. Ez a vallomás megerősítette mindazt, a mit a nevelőnő előadott.

— **Láttam, amikor Máthé Lászlóné** vizet öntött a gyerekre s tudom, hogy ő dobta el a gyereket az udvaron.

A rendőrségre e vallomások alapján előállították **Máthé Lászlónét**. A kihallgatás során nem ismerte be, hogy a gyermek tényleg élve született volna. Kihallgatták ezenkívül **Máthé Lászlót**, a tanítónő férjét is. A férj azonban csak annyit tud, hogy a nevelőnő lakott az ő házában. Hogy egyébként mi történt a házában: azt nem is sejt.

Este fél tizig tartott a faggatás és a főkapitány elrendelte **Máthé Lászlóné** letartóztatását is.

A nyomozás során ezenkívül megdöbbentő adatok derültek ki arról is, hogy **Máthé Lászlóné** házában milyen erkölestelen üzleteket bonyolítottak le. Az a leány, aki a szülésnél ott volt, beismerte, hogy a tanítónővel szorosabb összeköttetésben állott. **Máthé Lászlóné**

fiatal leányokat szívesen vitt el gáláns urak rendelkezésére. Az áruba bocsányt leányok egy részét a napokban el is fogták a razzian s többeket beszállítottak közülök a Bihar megyei kórházba. A rendőrség elrendelte a meggyilkolt csecsemő hullájának előkerítését és felboncolását is.

HIREK.

Aradi ügynök a rendőrség fogságában.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 16.

Pick Ernő aradi divatkereskedő már régebbi idő óta üzleti összeköttetésben állott K. V. aradi áruügynökkel. Az ügynöknek nagymennyiségű árut adott Pick Ernő bizományba. K. V. november haváig rendszeresen el is számolt a bizományba kapott árukkal, azóta azonban folytonosan huzta-halasztotta a leszámolást. Pick több ízben felszólította K. V.-t, hogy számoljon el, de a felszólítás sikertelen maradt. Utóbb K. V. azt hozta fel indokul, hogy azért nem tud fizetni, mert az árukat hitelbe adta tovább s az érték járó pénzt nem tudja behajtani. Emez állításának igazolására be is mutatott Picknek egy listát, amelyen több név volt feljegyezve. Nemrégiben K. V. megjelent Pick üzletében, s nagyobb mennyiségű árut kért tőle azzal, hogy egy nagyarányú készpénzületre van kitétele. Pick elhitte az ügynök beszédét, s ki is szolgáltatta a kért árukat. K. V. azonban ezekért sem fizetett. Az adósság ekkor több, mint nyolcezer koronára szaporodott fel. Pick Ernő, hogy pénzt valahogy megkapja, felszólította K. V.-t, hogy a már egy ízben bemutatott adóssok jegyzékét szolgáltassa be neki, majd ő behajtsa az összegeket. Ez meg is történt s ekkor kiderült, hogy az összes nevek fikтивek, az illetők soha nem vásároltak K. V.-tól; soha nem tartoztak neki. Ekkor Pick felszólította K. V.-t hogy három nap alatt rendezze tartozását, ellen esetben megtorló lépéseket tesz folyamatba.

Ma délelőtt K. V. felesége megjelent Pick Ernő üzletében, s egy levelet adott át Picknek; ebben az ügynök azzal fenyegetőzött, hogy ha Pick ellene feljelentést tesz, ő öngyilkosságot követ el. Átadott továbbá négy zálogcédlut Temesvárott elzálogosított árukról.

Pick ügyvédje tanácsára feljelentést tett a rendőrségen csalás és sikkasztás miatt ügynöke ellen. A rendőrség megidézte a gyanúsítottat, de ő betegségére való hivatkozással nem jelent meg. A hatósági orvos megvizsgálta, s kijelentette, hogy K. V.-nek semmi baja, mire őt két detektív elővezette. Kihallgatás után előzetes letartóztatásba helyezték.

K. V. ellen egy másik feljelentés is érkezett. Ezt egy gyulafehérvári ékszerész tette, akitől aranyórákat és más ékszereket kapott bizományba azzal, hogy azokat Erdélybe eladja. Ehelyett azonban K. V. az értéktárgyakat Budapesten értékesítette, s a kapott pénzt elmulatta. K. V. dacára annak, hogy őt gyermek atyja, nagy lábon, könnyelműen élt, sokat mulatott, kártyázott. Az őt kihallgató Berecz Ferenc rendőrkapitánynak azt mondta, hogy bünt nem követett el, megbízóitól nem sikkasztott, mert csak elszámolási differencia van közöttük.

— A király az udvari bálon. Bécsből jelentik: Ma volt a Burgban az első udvari bál, amely a király egészségi állapotára való tekintettel a szokottnál egy órával előbb kezdődött. A bálon a király is megjelent, a legfrissebb egészségben, legpompásabb színben. Mintegy három órát időzött ott és vagy nyolevan

személyt tüntetett ki megszólításával. A bál a megszokott pompával folyt le. Ma jelent meg először *Mária Valéria főhercegnő legidősebb leánya*. A trónörökös felesége, *Hohenburg Zsófia* nem vett részt a bálon. A király tíz óra felé visszavonult és a mai éjszakát a Burgban tölti.

— Aki az aradi tőzsdét kezdeményezte. Beszámoltunk lapunkban arról, hogy szombaton délelőtt *Tisza István* gróf vezetésével népes aradi küldöttség járt fenn Budapesten az illetékes szakminiszteriumokban Aradnak tőzsdével való ellátása és a második müegyetem Aradon való felállítására érdekében. Ezzel az ügyvel kapcsolatban a nyilvánosság elé kívánkozik az a tény, hogy az aradi tőzsde eszméjét *Steiner Ferenc* kereskedelmi és iparkamarai beltag vetette fel először. *Steiner Ferenc* azóta is állandó propagandát fejtett ki az eszme érdekében és most is fentjárt a küldöttséggel Budapesten. Ha a tőzsde megalakul, abban nagy része lesz *Steiner Ferencnek*, aki valóban nemes ambícióval folytatta az akciót e fontos intézmény érdekében. A küldöttség Arad város képviselőjét, a küldöttség vezetőjét a kereskedelmi miniszterium gyűlés termében várta meg, ahol a küldöttség nevében *Steiner Ferenc* a tőzsde eszméjének legbuzgóbb harcosa a következő beszéddel üdvözölte:

— Nagyméltóságú Képviselő Ur! Kegyelmes Uram! Az a küldöttség, amelynek élén szerencsém van Nagyméltóságod előtt megjelenni, négy vármegye és egy fejlődő város gazdaközönsége, mely részben kereskedők, részben nagy és kisiparosok és gazda polgárságából áll, akik arra kéri Excellenciádat, kegyeskedjék az Aradon létesítendő áru- és értéktőzsde megvalósításához segítséget nyújtani. Hogy mily nagy jelentősége van egy jól szervezett áru- és értéktőzsde működésének, azon a vidéken, ahol az felállítatik, azt Excellenciád előtt bővebben fejtegetni feleslegesnek tartom, mert Nagyméltóságod a tőzsde intézményének sokkal jobb ismerője, mint én vagyok. Ügyünk érdekében hivatkozhatnám a nagyforgalmu és műveltebb nyugatra, ahol óriási tőzsdéket van és a hol már régen belátták azt, hogy nemesak a fővárosokban kell a tőzsdéket kultiválni, hanem mindazon vidéki városokban, ahol arra dispozió van, tőzsdéket biztosítani kell! De én nem a nyugatra, hanem a keletre és keletnek Japán országára bátorkodom Nagyméltóságod szíves-figyelmét felhívni. Amint tudjuk, Japán területre kisebb a mi Monarchiánknál, lakosság számra azonban egyforma és Japánban 37 tőzsde bonyolítja le a nagymérvű üzleteket. Ha már most a kelet is hasznosnak és üdvösnek, szükségesnek tartja az áru- és értéktőzsdék létezését, úgy azt hiszem nem lehet semmi akadály annak, hogy Aradon a tervezett áru és értéktőzsde akadályokba ütközzék. Gondoskodás történt arra nézve is, hogy az aradi tőzsde nemesak a merkantil érdekeket szolgálja, hanem a gazdaközönség érdekeit is, mert a tőzsdetanács egy harmada kereskedőkből, egy harmada iparosokból és egy harmada gazdák fog állani. Éppen ilyen arányban lesz a gazdaközönség részére a bíróság is biztosítva. Miután mi csak olyan áru- és értéktőzsdét kívánunk Aradon létesíteni, melynek saját tőzsdébíróvá van, mint Budapesten és Temesvárnak, úgy arra kérjük Excellenciádat, kegyeskedjék Önagyméltóságánál az igazságügyi Miniszter urnál kieszközölni, hogy az aradi áru- és értéktőzsde részére a börzebíróvá biztosítsák. Ismerjük Nagyméltóságodnak a haza érdekében tett sikerdus működését, ismerjük Nagyméltóságod lángoló haza és fajszeretét, mely két jó tulajdonság csak öregbítették azáltal, hogy Arad városát egy ily nagy jelentőségű közgazdasági intézményhez juttatja, Arad polgárságát pedig örök hálára kötelezi. Engedje meg Nagyméltóságod, hogy az áru- és értéktőzsdére vonatkozó memorandumot tisztelettel átnyújthassam.

— Házasság. *Grüner Fülöp* dr. szegedi ügyvéd vasárnap délben kötött házasságot *Werner Olgával*, *Werner Imre* leányával, Aradon.

— Mennyi lakosa van Bécsnek? Bécsből jelentik: Ma tették közre a népszámlálás eredményét, amely szerint Bécs városának 2.030.834 lakosa van, tehát 355.877-tel több, mint a tíz év előtti népszámláláskor.

— Meghívó. A Nemzeti Munkapárt Aradi Köre e hó 17-én kedden este fél kilenc órakor a párt helyiségében teastélylyel egybekötött értekezletet tart, amelyre a kör összes tagjai ezennel meghivatnak.

— Curiené — akadémia-tag. Párisból jelentik: Az akadémia jelölő-bizottsága dacára az akadémikusok között levő ellentéteknek, mai ülésén *Curie asszonyt első helyen jelölte* a legközelebb választásra kerülő akadémiai tagságra

— Fényes Samu felolvasása. A radikális eszmékért lelkesülő aradi fiatalság meghívására *Fényes Samu* az ismert író és szociológus vasárnap délután a városházán előadást tartott a monizmusról. A felolvasás bevezetője egy szabadgondolkodó egyesülésnek, amelyet a budapesti Galilei-kör mintájára fognak Aradon létesíteni. *Fényes* az előadást a szabadgondolkodás fogalmának tisztázásával vezette be, ismertette a dualizmus lényegét, berendezkedését és hatását. Ezzel szembeállította az egyelvű monisztikus világrészletet, amely azt tanítja, hogy az egész világegyetem a kozmosz összes lényei tehát az ember is egy és ugyanazon elveknek és törvényszerűségeknek van alávetve. Eredményezte a dualisztikus felfogásban gyökerező társadalmi és gazdasági strukturák helyes kritikáját, amelyek eme relációkban rejlt durva ellentétek kiegyenlítéséhez, a termelés helyesebb szabályozásához és a jövedelem igazságosabb elosztásához vezetnek. A tudós megkapó szónoki hévvel és a maga sajátos frappáns dialektikájával ható előadását a városháza nagytermét szüntől megöltö intelligens publikum hallgatta végig és honorálta zajos tapsokkal.

— Új pénztézet Aradon. (Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság.) Arad és a megye pénzügyi, kereskedői és egyéb érdekelt köreit a múlt év ősze óta nagy fontosságú terv kidolgozása, megalapozása és perfektuálása foglalkoztatja. „Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság” címen Aradon egy új pénztézet van alakulóban, az új intézet alapítói közt találjuk Aradváros és Arad megye társadalmának több előkelő tagját, s a megalapítandó intézet egészséges koncepciójára vall az a körülmény, hogy az alapítók közt képviselve találjuk úgy a birtokos, mint a kereskedő és az iparos osztály előkelőseit is, nevezetesen a következőket: *Bohus László* báró birtokos *Világos*, *Bogdán Virgil* dr. ügyvéd Arad, *Feszler Károly* borkereskedő Arad, *Gantner János* birtokos *Tóviségyháza*, *Gutzjühr Mihály* földbirtokos Arad, *Hajós Árpád* gyógyszerész Arad, *Hámory László* dr. földbirtokos országgyűlési képviselő Arad, *Hemmen János* dr. ügyvéd Ujarad, *Hönigesz Kajetán* szálló-birtokos *Ujszentanna*, *Kintzig Géza* birtokos Arad, *Lészay Ottó* gyárigazgató Arad, *Messzer* armin kereskedő *Pankota*, *Nemess Géza* terménykereskedő Arad, *Nikolits Géza* birtokos Arad, *Novák Aurél* dr. ügyvéd *Ópécska*, ifj. *Purgly János* birtokos Arad, *Sármezey Endre* vasuti igazgató-főmérnök Arad, *Schäffer Richárd* mulakatos Arad, *Szántay Béla* birtokos Arad, *Szilárd Győző* vasuti felügyelő Arad. Az „Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság” működési körébe széles programot vesz fel, foglalkozni fog a szorosán vett üzletágakon kívül az összes bankári ügyletekkel s a mai kereskedelmi szellemnek megfelelőleg a finanszírozási üzletet is kultiválni fogja. Az „Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság” alapítókéje egyelőre hatszázezer korona összegben állapított meg, azonban tervbe van véve a részvénytőkének a szükséghez képest leendő felemelése.

— Értesítés. Az Aradi Villamossági Részvénytársaság ezuton értesíti a m. t. fogyasztó közönséget, hogy a kábelhálózat mentén e hó 17-én kedden és 18-án szerdán déli 12 órától 1-ig az áramszolgáltatás új gép bekapcsolása miatt szünetelni fog.

— **A csipkeverő tanfolyam megnyitása.** Lékemelő és arányaiban impozáns ünnepség volt vasárnap délelőtt a Fürj-utcai állami elemi iskola munkatermében, amely alkalommal a csipkeverő tanfolyam iránt érdeklődő nők zsefolásig megtöltötték a termet úgy, hogy akik késve jöttek, a folyosóról hallgatták végig az ünnepélyt. Az érdeklődők sorában ott láttuk Sarlot Domokos főkapitányt, Lejtényi Sándort és nejét, Marinkovits Péternét, a Fürj-utcai iskola tantestületét, számos tanítónőt és szülőket. Az ünnepélyt ménesi Lócs Rezső városi tanácsos nyitotta meg, majd a szót átadta Vargassy Árpád kir. tanfelügyelőnek, ki lelkes szavakban emlékezett meg a csipkeverő tanfolyam céljáról. Záray Jenő titkár az aradi tanfolyam körülményeiről, szervezési módzatairól beszélt. A megnyitás után a közönség gyönyörködve szemlélte a kiállított csipke-kollekciót, melyet Berzy Amália magyarpécskai ovónő tanítványai készítettek. Az ünnepély berekesztésével megkezdődött a tanfolyamra való jelentkezés, mely szép eredményű. E hó 25-éig az Iskola-egyesület a Fürj-utcai iskolában Gyovay Pál igazgatót bízta meg a jelentkezők felvételével. A tandíj 2 korona s a rendszeres oktatás február 1-én kezdődik meg. Addig is lehet szóban, vagy levélileg a felvételre jelentkezni.

— **Halál misézés közben.** Megrendítő eset tartja izgalomban Temesvár Mehala község lakosságát. Az ottani Salvatoriánus rend kápolnájában Bognár Kálmán szerzetes vasárnap délelőtt misét celebrált. Alig kezdett belé a misébe, megtántorodott és halálsápadtan rogyott le az oltár mellé. A hívők ijedten tódultak az oltárhoz, ahol a fiatal pap ájultan feküdtt. Felemelték és bevitték cellájába. Gyorsan orvost hívtak hozzá, de hiába. A pap délután meghalt. Szívszélhűdés ölte meg.

— **Az érettségi halottja.** Görzből jelentik: Az itteni temetőben egy esendő ma egy fiatal ember holttestére bukkant. Bevitték a városba és sikerült csakhamar agnoszkálni. Megállapították, hogy Kasztenhuber Jakab 19 éves diák, aki a magyarországi Keresztényszigetről való. A görzi reáliskolát végezte és az érettségig megbukott. Most kellett volna pótvizsgát tennie. A napokban eltűnt szállásáról és azóta nem adott életjelet. Ugy látszik a bukástól való félelmében követte el az öngyilkosságot.

— **Az újságírók segítő-alapjának.** Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár igazgatósága 100 koronát adományozott az aradi újságírók segítő-alapjának. Az adományt ezúton is köszöni a segítő-alap kezelsége.

— **Meghalt Krivány János anyja.** Egyszerű temetés volt ma délután a szegényeknek Aranykéz-utcai szomorú házában. Egy hetvenöt esztendő, sokat szenvedett anyóka holttestét kísérték ki néhányan, miután a pap elmormolta fölötté a szokásos imádságot. A szegényház halottja nevezetes asszony: édesanyja annak a szerencsétlen, tizenkét esztendő előtt bünbe tévedt embernek, aki megtévelyedésének keresztjét egész életén át hordhatja. Krivány Jánosnak, Aradvármegye egykori gyámpénztárosának anyja halt meg tegnap az aradi szegényházban és ma temették el. Végző tisztességén az urán kívül az a néhány szegény ember jelent meg, akik a nyomoruságban se feledkeztek meg Krivány János elhagyott szüleiről. A temetésen az egykor híres pénztáros — aki most a fővárosban az ügynökösködés nehéz munkájával keresi kenyerét — nem jelent meg. Bizonyára nem azért, mintha nem szeretné a szüleit, hanem, mert a nevezetes félmillióból annyi se maradt meg a szerencsétlen embernek, amennyiből a budapest—aradi ut költsége kikerül...

— **Rejtélyes gyilkosság.** Bécsből jelentik: Az osztrák főváros külvárosában ma titokzatos gyilkosság történt. Délután fél két óra tájban Dedeján Jakab naturalizált perzsa öreg ur véresen szaladt ki lakásából, néhány pillanat múlva összeesett és meghalt. Halála előtt csak ezt az egy szót mondta: *Ernani*. A szomszédok mindjárt sejtették, hogy a gyilkosságot Dedeján volt Ernani könyvelője követte el. Mire a dolgot jelentették a rendőrségen már jelentkezett is ott Ernani, a volt könyvelő és feljelentette magát. A nyolevan esztendő Dedeján Jakab régebben vagyonos kereskedő volt, de később tönkrement és azóta ügynökösködött. A gyilkosság oka eddig ismeretlen.

— **A leánya után a halálba.** Makóról jelentik: Gyöngye Jánosné odaváló asszony, akinek lányát három héttel ezelőtt Jó József agyonlőtte, ma öngyilkosságot követett el leánya erőszakos halála feletti bánatában.

— **Az aradi munkásbiztosító pénztár értesíti** munkaadó és biztosított tagjait, hogy a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal részben jóváhagyta az országos pénztárnak azon határozatát, amelylyel a betegsegélyezési járulékoknak hét napra való szedését rendelte el. E jóváhagyás azonban csak a három százalékot fizető munkaadók járulékaikra vonatkozik. A két százalékos járulékot fizető kisiparos-munkaadók továbbra is csupán hat napra kötelesek járulékot fizetni. A hét napi járulékfizetésre vonatkozó rendelkezés érvénye 1911. január 1-jével kezdődik.

— **Adomány.** Tagányi Sándor dr., a máriaradnai kerület országgyűlési képviselője belépett a máriaradnai „Magyar Daláregyesület” alapító tagjai sorába és 50 koronát küldött az egyesületnek.

— **Ruhalopások.** Meiszner Ernő gazdasági felügyelő feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki Petőfi-u. 7. alatti lakásának előszobájából 140 kor. értékű téli kabátját ellopta. A rendőrség a tettest kinyomozta Bakcsi József gyulafehérvári születésű napszámos személyben. A kabátot egy zsidárúsnál megtalálták. Tettest letartóztatták. — **Kalmár Nándor** nyomdatulajdonos feljelentette Róth József rovvott multu egyént, mert az lakásából egy öltöny ruhát ellopott. A ruhát egy radnai-úti koresmában értékesítette. Letartóztatták.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az Aradi és Csanádi Egyesült vasutak igazgatósága 25 koronát adományozott az aradi izr. jót. négyeletnek, mely nemesszivű adományért ezúton mond halás köszönetet az elnökség.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 13—14-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságot kötöttek jelentettek be: **Született:** Pichler Sándor papirkereskedőnek Imre nevű fia. Frey Gáspár borbélymesternek Béla nevű fia. **Meghalt:** Popity Pál 3 napos fia. Özv. Hettmann Jánosné 56 éves napszámosnő. **Házasságot kötött:** Flore Károly kömüvessegéd Skolka Erzsébettel. Halmos József városi tisztv. Lovasborényi Matilddal. — **Született** e hó 15-én: Papp Zsigmond postaszolgának Irén nevű leánya. Jovanov Illés ácsnak Illés nevű fia. Szász Pál csizmadiaának Dezső nevű fia. Lapadát József szabónak Mária nevű leánya. Mácsán Florián napszámosnak Anna nevű leánya. — **Meghalt** e hó 15-én: Dokmanov Ilona 2 éves leány. Kriván Jánosné 75 éves magánzónő. Schmidt Fülöp 42 éves magánzó. — **Házasságot kötött** e hó 15-én: Reiner György üzletvezető Mészáros Juliannával. Csipay János kocsis Sélley Máriával. Kándor Imre házfelügyelő Lenárt Juliannával.

— **Elvazott a szombati katolikus bálón** a jobb oldali karzaton egy asztrachan boa. Kéretik a megtaláló Simó dr. laká.ára, Rákóczy-utca 1. sz. alá elhozni 20 kr. jutalom ellenében. Tisztelettel Simó Károlyc. 332

— **Leltár előtt,** mélyen leszállított árban lesznek eladva női selyem és bőrtáskák, utazókészletek, bőrdöngők, pénz és szivartárcák, manicűr és fésűgarnitúrák, látszóvelek és más díszmű, pipere és illatszerek. Hegedüs Gyula kefe, pipere-é illatszerkereskedésében, Arad, Andárssy-tér 15. 228

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére,** — házilag a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 101

Az Emulsió vételénél a SCOTT-féle eljárást vedlgyé — a halast — kérjük figyelembe venni. Utózatoktól óvadjunk

S U L Y O S

meghülést és makacs köhögést a leghatékonyabban és leggyorsabban a SCOTT-féle Emulsió-val lehet megszüntetni. Az első adagok vétele után megkönnyebbülés áll be, tekintet nélkül arra, hogy miótavolt meghülve, vagy köhögött.

Ennek magyarázata az alkotórészek kivételes tisztaságában és hatásában, valamint a gyártás kiválóságában rejlik. A 6667

SCOTT-féle Emulsió

összehasonlíthatatlanul hatékonyabb, mint a közönséges c. ukamájolaj. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill. Kapható minden gyógyszerárban.

TÖRVENYKEZÉS

§ **Vádirat Teszlingék ellen.** A kir. ügyészség most készítette el vádiratát Teszling Ferenc és társai ügyében. Az ügyészség csalárd bukás büntette miatt emel vádat Teszling Ferenc ellen, Reiner S. Sándor és Hornung Salamon, temesvári kereskedőket, továbbá Gelecz György kereskedősegédet pedig a csalárd bukás büntetésben való részességgel vádolja. A vádirat részletesen felsorolja mennyi árut idegenített el és kinek Teszling fizetése képtelensége után. A vádirat ellen Teszling nem élt kifogásokkal. A többiek azonban igen. A kifogások felett a vádnács a napokban fog határozni.

§ **A gyujtogatók.** 1910. július 4-én éjjel kigyulladt Krisán György galsai lakos háza. A ház rövidesen porrá égett, a gazda és családja csak nagy ügygyel-bajjal tudtak kimenekülni. Csakhamar kiderült, hogy a házat István Tódor és Sebestyén Lajos galsai lakosok, Krisán régi haragosai gyujtották fel. A törvényszék Istvánt öt évi fegyházra, Sebestyént két évi fegyházbüntetésre ítélte. A vádlottak az ítélet ellen semmisségi panasszal éltek, a Curia azonban a panaszt elutasította.

§ **Ügyvédek egymás ellen.** Ilyen címen megírtuk, hogy a kisjenői járásbírószék Szkalák Gyula dr. kisjenői ügyvédet a Lázár Zoárd dr. sérelmére elkövetett becsületsértés vétsége miatt ötven korona pénzbüntetésre ítélte. A napokban megtartott felebezési tárgyaláson az aradi kir. törvényszék Szkalákot a becsületsértés vádjától felmentette.

§ **A megrágalmazott bíró.** Morár Miklós petrisi földbirtokos 1908. február havában terjedelmes feljelentést nyújtott be Salacz Gyula radnai főszolgabíróhoz. A feljelentésben súlyos visszaélésekkel vádolta meg Knicz Simon petrisi községi bírót. Azt állította róla, hogy 1200 koronát vett fel hidépítésre, a pénzt elköltötte, de a hid nem készült el, továbbá, hogy szabálytalanul kezelte a község pénzét és nem számolt el vele és hogy bírói állását jogtalan anyagi haszonszerzésére használja fel. A fő-

**HOL kapható a leg-
jobb és legolcsóbb**

**Poresz Kőszén
Koksz
Faszén
és aprított Tüzifa**

házhoz szállítva!
ALTMANN EDÉNÉL
Wesselényi-utca 48.
Telefon szám 46. Telefon szám 46

szolgabíró vizsgálatot rendelt el Knicz ellen, amely azonban azt teljesen tisztázta. Knicz feljelentésére az ügyészség hivatalból üldözendő rágalmaszás vétsége miatt perbe fogta Morárt, akit a törvényszék négy heti fogházbüntetésre ítelt. Ezt a büntetést a kir. ítélőtábla ma leérkezett ítélete szerint két hónapi fogházra emelte fel.

**Miért gyönyörű
a pesti nő?**

Mert az arcbőre rózsás, üde, friss, finom, hamvas és tisztán matt. Ilyenné teszi a Yes Porcellánpuder. Minden királynő, minden nagy színésznő azt használja, mert: minden puder közül egyedül csak az Amerikai Yes Porcellánpuder, ártalmatlan, ezt a bites vegyész bizonyítja és mert szépítő hatása biztos, millió esetben kipróbált. 1951

A Porcellán-puder csak „Yes“ felirással valódi. Kapható az egész világon mindenütt. Az Amerikai Porcellán-puder R. T. magyarországi főraktára: Budapest, IV. Kecskeméti-utca 8., VIII. Békési-ut 9. Árak: 5.- 3.- korona. Aradon kapható: Háza Rezső, B. Földes Kálmán, Vajtak és Velez, Ried Béni Hajós Árpád és Magdolna Gyula cégnél.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Régi előfizető. Csillag Teréz leánya.
L. A. Tessék kis türelemmel várni. El fogjuk küldeni.
Gitta. Nem sikerült.
Kezdet. Alkalmatlan a közlésre.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	367
Szerkesztőség (csak éjjel használható mel-lékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	151
Nyomda	151

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek köszvény, hólyag- és vesebetegnek. Félpohár VITA-forrás a gyomorégést azonnal megszünteti. A vállalat tulajdonosa: 2925 „CONSUM“ kereskedelmi részvénytársaság Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-18. Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon. Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.
Távirati tudósítás.
Budapest, január 16
Kínálat, vételkérő korlátolt, 5 ezer mm. 5 fillérral magasabb.
Az árak 50 kilónként számítva:
Déli zárlat 2 órai zárlat
Buza 1911. áprílisa 11.21-11.22 11.19-11.20
Buza 1911. májusra 11.11-11.12 11.08-11.09
Buza 1911. októberre 10.71-10.72 10.69-10.70
Rozs 1911. áprílisa 8.16-8.17 8.16-8.17
Rozs 1911. októberre 8.00-8.01 7.97-7.98
Tengeri 1911. májusra 5.67-5.68 5.67-5.68
Zab 1911. áprílisa 8.60-8.61 8.60-8.61

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)
— Jan. 16 —

Magyar aranyárjádék 4%	111.40
Magyar koronárjádék 4%	92.15
Magyar koronárjádék 3 1/2%	81.25
Magy. földteherm. kötvény 4%	92.50
Horvát-szlavon földteherm. kötvény	94.-
Magyar nyereleménysorsjegy kölcsön	225.-
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	155.-
Csátrák járadék papírba	93.25
Csátrák járadék esztibe	97.25
Csátrák járadék aranyban	116.10
Csátrák koronárjádék 4%	93.10
1890. évi csátrák államsorsjegy	165.-
Csátrák-magyar bankreszevény	18.90
Magyar hitelbank-részvény	870.50
Csátrák hitelintézeti részvény	692.50
Csátr.-magy.-államsvasuti részvény	753.50
10 frankos arany (Napoleonkor)	19.2
Német birodalmi márka	117.42 1/2
London vista	240.27 1/2
Paris vista	95.05
10 márkás arany	23.50

A Temesvári Lloyd-Társulat
Izermányosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.
(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)
1910. Jan. 16

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	10.10-10.15
76	10.20-10.20
77	10.40-10.50
78	10.50-10.55

Buza (Temesvári koreak. ár):

75 kilogrammos	10.00-10.10
Rozs	6.80-6.85
Árpa	6.75-6.80
Zab	7.30-7.40
Tengeri(ul)	6.45-6.50

Budapest-kőbányai sertéskezeskedelm.
— Jan. 16. —
Magyar elcsorogó: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300-400 kilogrammig érjedő súlyban — fillérig.

Évig: fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 162-164 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig érjedő súlyban 164-168 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig érjedő súlyban 164-168 fillérig.
Sertéselészám: Jan. hó 12. napján volt készlet 17261 darab, Jan. 13. napján kórhajtatott 69 darab, Jan. 13. napján elszállított 63 darab, Jan. 14. napjára maradt készletben: 17258 darab.
A hitelti sertés fizet. irányzata változatlan.

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1911. január hó 17-én:

A) bérlet. B) bérlet.
A balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Irta: Frederick Lonsdale és Frank Curson. Fordította: Gábor Andor Zenéjét szerette: Rubens A. Pál. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Stefánia	Dióssy Nusi	Magda	Sz. Rontay B.
Sorgiusz	Huszár K.	Max Hein	Beregi S.
Borsics gróf	Vass Jenő.	Blatz	Polgár S.
Radomir	Herold B.	Zsófia	Zalay Margit.
Várna	Szabó Lajos.	Emil	Kulesár L.
Giga	Sütő Manó.	Henrik, pincér	Várnay Jenő.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1911 Jan 17 én, kedd:

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
1. Függetlenség. Látványosság. — 2. Kedélyes kirándulás. Humoros. — 3. Arany-éjszaka. Színes látványosság. — 4. Keesege ur fog-ágon. Kacagató bohózat. — 5. A londoni anarchista-ostrom. A közelmúlt napok legnagyobb szenzációja. — 6. Tamás bácsi konyhája. Harlet Beecher-Stowe nagy szerű regényének, mely az amerikai rabszolgakeres-edes borzalmait írja le megkapó színkelet, mesteri felvétel. A leglebilincselőbb jelenetek gazdag sorozatát nyújtja a paratlan kép, melynek előadása tizen óráig vesz igénybe.

Előadások d. u. 5 órától kezdve.

Az előadások tartama 1 és fél óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. — Cukrázda

Helyárak: 2 korona, 1 korona és 60 fillér

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma kedden 1911. január 17-én

1. A legnagyobb hírek. Természetutáni felvétel. — 2. A féltékeny asszony ajándéka Humoros. — 3. Az angol koporsószövevény kiirtása. Szenzációs kép! Az anarchisták és a katák borzalmas harca, mely január harmadikán játszódott le Londonban. — 4. Az élet göröngyös utai Dráma. — 5. Adám boszúja. Humoros. — 6. A legészakibb vasut. Természetutáni felvétel. — 7. Szt. Pál. Dráma. — 8. Az élő szökőkút. Humoros.

Helyárak: Páholy félénként 1 kor. Zárts ék 1 kor. I-ső hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV. hely 20 fill.

Az előadások délután 5 órakor kezdődnek.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Buzatár. — Buffet.

Csütörtökön bemutatóra kerül az Uránia Magyar Tudományos Színház nagyszerű darabja

VELENCE.

jelzálog, amortisatio és váltó
fedezetre földbirtokra és vá-
rosi bérházakra legelőnyö-
* * * sebben közvetít * *

Szücs F. Vilmos
Aradon, Karolina-utca 8. sz.
saját ház a fiókpostá mellett.

NYILTTÉR.

ATLANTIKA

egyedüli

KÁVÉ ÉS TEA

speciális üzlet.

Mi a titka

annak, hogy a ki ma Aradon jó kávét és teát akar, csakis itt vásárolja e. cikkeket. 171

1. Kifogástalan jó minőségű áru.
2. Szakszerű tiszta kezelés.
3. Fűszer és egyéb szagoktól mentes.
4. Minden órában friss pörkölés

villany-üzemű pörkölőn.

ARAD, Andrassy-tér 20.

Szemben a vármegyeházzal.

Városi és megyei telefon 609.

Az Aradi Messenger Boy vállalat

Gondoskodik színházjegyéről. Az előadás napján és egy nappal előbb es azokat célpán a küldőnczdij megfizetése mellett bár-

348 hova házhoz szállítja.

Beszerzését

jegyeknek egyszerű telefonbejelentésre azonnal már a kora reggeli órákban elintézi a

Messenger Boy vállalat.

Telefon 816. sz.

Telefon 816. sz.

Eladó telek.

Belvárosban

(Varjassy József-utca)

250 □-öl területű

üres telek

gyümölcsös kerttel eladó.

Bővebbet **Braun Miksa** szaküzlet **Boros Béni-tér 2.**

325

Telefon 594. sz.

PRÓ HIRDETESEK.

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad **Farkas Streicher** Arad, Tökölly-tér I. 2974

Édesem!

Köszönöm kedves sorait, melyekkel megörvendeztetett; látom, hogy sokat gondol reám. Ne feledkezzék meg a rendes heti levélről. Csókolja J. R. 330

Egy házvezetőő

gyermek mellé ajánlkodik. Cim a kiadóban. 815

Modern

4 szobás lakás teraszszal a Verbóczy-utcában a Gazdasági-palotához közel, május 1-re kiadó. Ugy-szintén egy raktár is. Telefon szám 488. 347

Intelligens urú

háztetőő állást keres helyben, esetleg pénztárnoknőnek is elmegy akár vidékre is. Cim a kiadóhivatalban. 846

Aradvárosi kiszolgált rendőr

őrsvezető pénzbeszedői vagy hivatalos állást keres. Óvadékkal rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 331

Egy teljesen jó karban

levő Smoking és frakk öltöny olcsón eladó. Andrassy-tér 17. I. em. 829

Használt kerékpárt

és gramofont megvételre keresek. Wéber, bizományi iroda Világos. 4572

Szüleleit francia hölgy

órákat adna. Mária Lujza Vincent, Illes-utca 95. 255

Vegyeskereskedés vidéken

konkurencia nélkül, korlátlan ital, jog és trafik, házzal eladó. Cim a kiadóban. 294

Fűszerszám

és nyereg, használt, de jókarban levő, megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 4628

2 üres szoba

(1 utcai és 1 udvari) külön bejáratú új házban kiadó. Petőfi-utca 10. Értekezhetni ugyanott a házmesternél. 301

Segéd

kerestetik aradi fűszerüzlet részére, ki sok évi gyakorlattal és tapasztalattal bír. Cim a kiadóhivatalban. 309

Egy darab

Heim-féle valódi Meidinger-kályha és egy darab másféle kályha, mely egy nagyobb lakást is fűtethet, elköltözés végett azonnal eladó. Szívességből felvilágosítást nyújt Rubinstein Mór szállító Arad, Minorita-palota. Ugyanott megtekinthető. 303

Keresek

üzletem részére 4 polgárit, esetleg maturát végzett ügyes fiatalembert, kit megfelelő fizetéssel két évre gyakoronokul alkalmaznék. Az illető a szakmán kívül a könyvelést és levelezést is elsajátíthatja. Kölcsonkönyvtáram részere pedig keresek 4 polgárit végzett ügyes kisasszonyt. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 4071

7 szobás I. emeleti

lakás

341

május 1-től

kiadó.

Wesselényi-utca 3. sz.

Valódi

4578

francia mellfűzők

különlegességek kizárólagos raktára

Varga D. Dani

Arad, Andrassy-tér 20.

Fűzőkhöz külön próbaterem.

Ernyő különlegességekben dúsz választék. Javítások és vilány-ernyő készítesek elfogadtatnak. Városi és megyei telefon 808.

Van szerencsém a nagyérd. község tudomására hozni, hogy

asztalos üzletemet

Kápolna-utca 3. szám alá saját házamba áthelyeztem és minden tekintetben a modern követelményeknek megfelelően berendeztem. Mint eddig, úgy ezután is fő törekvésem lesz izléses kivitel, szolid munka és olcsó árak által a nagyérd. község bizalmát kiérdemelni. 3951

Elvállalok modern lak. és holtberendezéseket, portale és épületmunkát.

Kész butor eladás.

A nagyérd. község becses pártfogását kérve, teljes tisztelettel

Molnár Antal,
épület és műbutorasztalos.

Alkalmi vétel
és eladások

Ékszer-áruháza

arany és ezüstművekben, Arad legze-
gyobb órá és ékszerárháza

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Weltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogcédlétek

arany és ezüstművek, gyémánt és bronz
lánc tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyra átvesztésnek
TELEFON 433. TELEFON 489.

Használt

ólm

megvételre keresetlek

25447-1910. kh.

Hirdetmény.

Az 1884. XVII. t.-cz. 141. §-a alapján az aradi ipartestület kebelében működő békéltető bizottság segéd tagjainak az ipartestület hivatalos helyiségeiben megejtendő megválasztására határnapul 1911. évi január hó 22. napjának d. e. 10 óráját kitűzöm s arra az aradi ipartestülethez tartozó iparosok összes segédeit ezennel meghívom, megjegyezvén, hogy amennyiben a segédek a választás megejtetése céljából kellő számban meg nem jelennek, az iparhatósági biztosnak jogában áll a tagokat kinevezni.

A gyűlésen 1911. évre terjedő működési körrel 80 rendes és 15 póttag fog választatni,

Bittner Róbert s. k.,
iparhatósági biztos.

25677/1910. kh.

Határozat.

Az 1884. XVII. t.-cz. 54 §-a alapján elrendelem és utasítom az összes sütőket és kenyérkereskedőket, hogy üzleteiken, s általában az eladási helyeken a kenyérművek árát minőség és súly szerint megjelölve kifüggeszték.

Figyelmeztetem nevezettek, hogy a ki ezen határozatomnak eleget nem tesz, az 1879. évi XL. t.-cz. 137 §-a alapján 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig a súly és ár szerin' meghatározott kenyérműt magasabb árban, vagy csekélyebb súlyban vagy pedig rosszabb minőségben árulja, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében a pénzbüntetés 600 koronáig felemlhető.

Ellenőrzéssel jelentéstétel kötelezettsége mellett az összes kerületi biztosokat bizom meg.

Arad, 1910. évi december hó 30-án.

Sarlot Domokos s. k.,
főkapitány.

Permetező javítások elfogadtatnak.

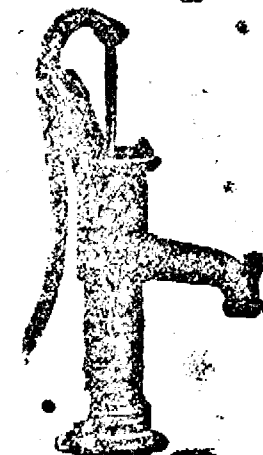
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztálanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységű csavarok és a legjobb minőségű belül

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351
Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

AKI
zamatos, igen finom Rumot akar készíteni, vegyen 30 fillérért egy üveg 381

Rumkivonatot.
Ebből a rajta levő utasítás szerint pár perc alatt 1 liter finom thea rumot készíthet

Kizárólagos raktár:
Földes Kelemen
gyógyszerésznél

Gőzművelés

Nagyobb területek szántását kétférendszerű 20 névleges löerejű új gőzekéjével, épügy mélyrigolozásokat, szőlő, spárga stb. telepítésekhez előhántós gőzrigolokéval igen kedvező feltételek mellett elvállal **Ortutay Gyula** béiamajori gazdasága. Mezőkövécsháza (Csanád-m.)

Fajtiszta **riparia portalis** alanyon oltott, elsőrendű, duggyökéretű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

sima valamint **riparia portalis** szőlőveszőket ajánl gyökéres és elsőrendű minőségben

HÁMORI-GAZDASÁG
szőlőoltvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251
Deák Ferenc-utca 3. sz. alatt.
Telefon 229.

50K

PENZT TAKARIT MEG

HÁLÓPÓZSITÁSHOZ

FEDÁK

VÉD-JEGY

FEDÁK
CIPŐ KRÉM
A LEGJOBB

ORIAS FEDÁK KRÉM

MERT...
...
...

Szenzációs ajándékok!

Minden egyes megrendelőnk, aki fényképfelvételeit nálunk eszközli, teljesen ingyen egy díszes Bieder-mayer szerű naptárt kap ajándékba saját arcképével.

Stojkovits és Békés

216

fotóművészeti szalonja

Arad, Szabadság-tér 16. szám.

(Domány-palota.)

Nélkülözhetetlen háziszer

„Doré” sóborszesz.

A Doré sóborszesz az összes használatban levő sóborszeszek közül a legjobb hatásának bizonyult.

A Doré sóborszesz kitűnő eredménnyel használható mint bedörzsölőszer. mindazon esetekben, midőn a bedörzsölést szükségesnek tartják, vagy ott, hol az orvos a bedörzsölést előírja. Különösen mindenféle reumatikus fájdalmaknál, fejfájás, lábfájás, oldalszurás, hátfájás és szoros fájdalomnál. 421

Belsőleg: 20–40 cseppet cukorra csepeentve kitűnő fájdalomcsillapító és gyomorerősítőszer

Ára egy eredeti üvegnek utasítással együtt

44 fillér.

Főraktár: HAJÓS ÁRPÁD gyógyszer-tárában, továbbá: Ring Lajos gyógyszer-tárában és Vojtek és Welsz droguerijában kapható.

Vigyázat a DORÉ névre.

FÖLDES-KELEMEN

orvosi laboratórium Arad.

Végez:

Vizelet, köpet, bélsár, vér, gyomornedv vérvizsgálatakat.

Wassermann-féle Lues reakciót.

Malaria pla-modiumok kimutatását.

Vidal Ficker (Typhus, Paratyphus) Punctios (umbilicis, pleuralis abdominalis) folyadékok vegyi bacteriologikus és cytologikus vizsgálatait.

Toroklepedék, orrváladék, diphteria, szem és fül váladék bacteriologikus vizsgálata. Spirocheta palida kimutatása Sperma vizsgálata (azoosperma.)

Kórszövet-tani vizsgálatok, stb.

A vérvizsgálatokhoz szükséges vérvételre használandó steril kémcsövek az orvos uraknak rendelkezésére állanak.

A vizsgálatok díjait a legméltányosabban állapítottam meg.

A vizsgálatokat **dr. Lukács Jenő** és **dr. Pongay István** orvos urak végzik. 361

Keresünk expediciónk részére egy kisegítő nő vagy férfi munkaerőt. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Január 20-ikától senszációs fehér kirakatok.

Leltárunk befejezése folytán

többféle oly árucikkek lettek kiselejtezve, melyek kissé sérült vagy a kirakatban fakultak. Ezek a Forray-utcai kirakatban megtekinthetők, a volt értékük 1/4-éért elárusítjuk — **kiirt áruk.**

Ugyszintén a még fennmaradt kelme-, barchet- és szőnyegmaradékok olcsó eladása.

Rosenblüh H. és Társa

Szabadság-tér 19.

481

Január 20-ikától senszációs fehér kirakatok.

Nagy választék csipkékben és olcsó aranyszövetekben.

Értesítjük a t. vásárló közönséget, hogy az olcsóságáról közzé-
mert csipke ruháinkat továbbra is fogjuk venni, úgy, hogy
minden heten újabb és újabb partiszövetek érkeznek, mert

Olcsón csak a

Csipke Áruházban

(Asztalos Sandor-utca 4.) lehet vásárolni.

A következő kizárólag

PARTI ÁRUK

kerülnek eladásra:

Női ing R. schiffonból 75 kr.-tól feljebb	Férfi ing R. R. schiffon 99 krtól feljebb
Női nadrág " 74 " "	Téli ing " 35 " "
Glott alj I. dupla 125 " "	Gallér orak " 7 " "
Lüszter alj I. dupla 125 " "	Kézelő párja " 8-16 " "
Selyem alj I. dupla 375 " "	Harisnya 3 pár 50, 90 és 100 " "
Mildervédő batizst 52 " "	Selyem gallérvédő 68 " "
Batizst alj 125 " "	Klasszékeztető párja 59 " "
Taft selyem I. métere 68 " "	Selyem sál 38 " "
Csikos selyem I. métere 82 " "	Kézimunka kongré kezdés 125 " "
Gyermekruhák 75 " "	Csipke, méterje 1 " "
Zsebkendő tucatja 58 " "	Csipke szövet 25 " "

Kérjük a vásárló közönséget árunk olcsóságáról meggyőződni, mivel hogy most
ismét igen nagy mennyiségű újabb árak érkeztek. Tisztelettel

GEIGER GYULA FIAI

Délmagyarország legnagyobb csipkeáruházának fiókja.

Férfi ruhaszövet gyapjuból frt 120-tól kezdve. Blous 1.25 krajcár.

Uj üzlet.

„Körösvölgy pálinka raktár”
cim alatt új üzlet nyílt az
Andrássy-tér 5. sz. a. (Almay-
palota), ahol valódi szilvórium,
törköly, rum, cognac és likőrök,
valamint Almay-féle fajborok
palackokban árusítatnak.

Nagyérdemű közönségnek szí-
ves támogatását kéri

Schwarcz Pál,

üzletvezető.

Nagymennyiségű
maculatura

Jutányos áron
eladó.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Minden

előtízetők, hirdetőnk, avagy nyomtatvány
megrendelőnk

ingyen

kapja meg, ha írásban kéri, gyönyörű nagy
fali naptárunkat.

Tisztelettel
az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatala.

Reklám nélkül is
mindenki tudja, hogy

Lovas Károly lakás- és ablak-
tisztítónak
porszívó-gépje van, hogy telefon-száma 789.,
hogy Mihály-utca 86b. szám alatt lakik.

A farsangra ajánljuk kitűnően berendezett nyomdánkat

tisztelt olvasóink szives figyelmébe, hol

**Névjegyek,
Báli meghívók,
Esküvési meghívók,
Eljegyzési értesítők,
Üzleti nyomtatványok,
Művek,
Könyvek stb. stb. stb.**

Gondos és pontos kiállításban, méltányos árban készíttetnek.

Szives megrendelést kér: **Aradi Nyomda R. T.**

Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság.

MEGHIVÁS.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság

t. részvényeseit a folyó évi **január hó 22-én délelőtt fél 11 órakor** az intézet helyiségében (Andrássy-tér 21. szám I. emelet) tartandó

rendes évi közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kiküldése.
2. Az igazgatóság jelentése az 1910. évi október hó 30-án tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott 7500 darab 160 korona névértékű új részvény kibocsájtási művelet végrehajtásáról
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, az 1910 évi számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, valamint a tiszta nyereség felosztása és a felmentvények megadása iránti határozathozatal.
4. Az alapszabályok 113. és 137. §-ainak módosítása.
5. Az elnök, az igazgatóság 8 tagjának, a felügyelő-bizottság és a bíráló-választmány megválasztása 3 évre.
6. A felügyelő-bizottság tiszteletdíjának meghatározása 3 évre az alapszabályok 59. §-a szerint.
7. Az igazgatóság felhatalmazása arra nézve, hogy a kir. törvényszék által a határozatok és az alapszabály módosításai tekintetében netán megkívánt változtatásokat saját hatáskörében megtehesse.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 19. §-a értelmében részvényeiket folyó évi január hó 19-ig az intézet pénztáránál letéteményezni sziveskedjenek. A felügyelő-bizottság által felülvizsgált mérleg az intézet helyiségében a közgyűlés előtt 8 nappal a t. részvényesek által megtekinthető, illetve az a t. részvényesek rendelkezésére bocsájtatik.

Arad, 1911. január hó 7-én.

Az igazgatóság.

Részvényalírási felhívás.

Ugy Arad városának, mint a megyének is gazdasági, ipari, kereskedelmi és pénzügyi téren látható élénk fejlődése jogosulttá teszi azt a régi óhajtatást hogy a városunkban eddig működő 7 nagyobb pénzintézet mellett egy oly intézet létesíttessék, mely az általuk éppen nem, vagy csak kevésbé kultivált egyes különleges üzletágak pénzügyi ellátására is a kellő óvatosság és megfelelő biztonság mellett vállalkozzék és pedig egyelőre aránylag csekélyebb alaptőkével, mely azonban kellő megszilárdulás után s a felmerülő szükséghez képest fokozatosan emelni fog.

E célból az alóli alapítók Aradon részvénytársaságot kívánnak létesíteni s részvények jegyzése végett kibocsájtják a következő

alapítási tervezetet:

1. Az alapítandó részvénytársaság címe és cége magyarul: „**Aradi Közgazdasági Bank Részvénytársaság**”, — németül: „**Arader Volkswirtschaftliche Bank Actien-Gesellschaft**”.

2. A társaság székhelye Arad.

3. A társasági vállalat tárgyát a következő üzletágakban való működés képezi:

a) Betéteknek kamatozás végett való elfogadása takarékpénztári könyvecskékre, pénztári jegyekre valamint csekk- és folyószámlára.

b) Váltók, intézvények és utalványok, valamint engedményezett könyvkövetelések leszámítolása.

c) Kereskedők, iparosok és vállalatok commanditálása, illetve financiozása, társas üzletekben és szindikátusokban való részvétel.

d) Előlegek nyújtása értékpapírokra, közraktári warrantokra, árukra és nyersterményekre.

e) Jelzálogkölesönök folyósítása, convertálása és azok cedálása.

f) Ingatlanok vétele és eladása; parcellázási műveletek keresztülvitelében való részvétel.

g) Értékpapírok vétele és eladása saját számlára és bizományban, tőzsdei megbízások effektuálása, letéteknek őrzése és kezelése.

h) A bankszakmába vágó minden egyéb ügyletnek megkötése és közvetítése.

4. A társaság fennállásának időtartama a cégjegyzékbe történt bevezetés napjától számítandó ötven (50) év.

5. Az alaptőke hatszáz ezer (600,000) koronában állapittatik meg, mely háromezer (3000) darab egyenként kétszáz (200) korona névértékű névre szóló részvényből áll.

Minden jegyzett részvény után az aláírástól számított nyolc (8) nap alatt névértékének tiz (10%) százaléka, valamint bélyegilleték és alapítási költség címén öt (5) korona, összesen tehát huszonöt (25) korona. — 1911. évi március hó 10-ig pedig minden jegyzett részvény után névértékének további husz (20%) százaléka, vagyis még negyven (40) kor. fizetendő be.

A harminc (30%) százalékon felüli befizetések határnapjait és részleteit az alakuló közgyűlésen kinevezendő igazgatóság fogja megállapítani és közzétenni.

Tuljegyzés esetén a jegyzett részvények az aláírók közt aránylagosan osztandók fel az igazgatóság által és pedig olyképp, hogy minden aláírónak egy részvényt okvetlenül juttatni kell.

6. A részvényalírási zárhatárideje 1911. évi február hó 28-ika bezárólag.

7. Az alapítók fenntartják maguknak azt a jogot, hogy az igazgatóságot az első három üzleti év tartamára, illetve a harmadik üzleti év zárszámadásait megállapító közgyűlésig terjedő időre kinevezzék.

8. Az alakuló közgyűlés az aláírási zárhatáridejétől számított két (2) hónapon belüli összehívandó s erre a részvényjegyzők egy Aradon megjelenő hirdetés útján és külön ajánlott levélben fognak meghívotni.

9. A részvényjegyzéssel kapcsolatos összes befizetések az Aradi Ipar- és Népbanknál teljesítendő, hol részvényjegyzési ív áll rendelkezésre. De jegyezhetők a részvények bármely alapító ívében is.

Arad, 1910. évi január hó 15-én.

Az alapítók:

Báró Bohus László s. k. birtokos, Világos.	Gutzjahr Mihály s. k. földbirtokos, Arad.	Hönigesz Kajetán s. k. szőlőbirt. Uj Szt.-Anna.	Nemess Géza s. k. terménykeres., Arad.	Sármezey Endre s. k. vasuti ig. főmér., Arad.
Dr. B. Virgil s. k. ügyvéd, Arad.	Hajós Árpád s. k. gyógyszerész, Arad.	Kintzig Géza s. k. birtokos, Arad.	Nikolits Géza s. k. birtokos, Arad.	Schäffer Richárd s. k. műlakatos, Arad.
Feszler Károly s. k. szőlőbirtokos, Arad.	Dr. Hámory László s. k. birtokos, orsz. kép. Arad.	Lészay Ottó s. k. vezérigazgató, Arad.	Dr. Novák Aurél s. k. ügyvéd, Ópécska.	Szántay Béla s. k. birtokos, Arad.
Gantner János s. k. birtokos, Tóvisegyháza.	Dr. Hemmen János s. k. ügyvéd, Ujarad.	Messzer Armin s. k. kereskedő, Pankota.	Ifj. Purgly János s. k. birtokos, Arad.	Szilárd Győző s. k. vasuti felügy., Arad.